

SÄKRA BETALNINGAR

I ♥ shopping

Offentlig Shoppingrunda

Syftet med lagstiftningen som reglerar den offentliga upphandlingen är gott. Möjlighet till konkurrens på lika villkor för leverantörerna och ett brett urval för upphandlande myndigheter.

I teorin kanske. Alltför komplex lagstiftning, orimliga krav och en osund priskonkurrens menar kritikerna. Så hur står det till i praktiken?

Innehåll

2. Redaktionen har ordet
3. Ledaren
4. Kalendarium
- 6-7. Rapport från...
- 8-9. Läget!
- 10-18. Tema: Offentlig shoppingrunda
19. Juridikhörnan
- 20-21. Forum Myndighet
22. Professorns betraktelser
23. Utbildning
- 24-25. Notiser
26. Anslagstavlan
27. Styrelse/Övriga

Elisabet Hammar,
Aptic AB
Redaktör, Säkra Betalningar
Telefon: 0500-100 200
E-post: elisabet.hammar@aptic.se

Maria Nyrén Ivarsson
Biträdande Redaktör och annonsansvarig,
Säkra Betalningar
Telefon: 08-120 800 90
E-post: maria.nyren-ivarsson@transcom.com

En seger för barnen!

S om fyrabarnsmor och enligt vissa något av en kycklingmamma ligger förstås frågor om barns rätt och välbefinnande mig varmt om hjärtat. Alla vuxna har ett ansvar att skydda barnen oavsett om det gäller mobbning, krig eller föräldrar som konsekvent utnyttjar sina barn för att tillskansa sig något eller komma undan vissa förpliktelser. Vårt handlande är ju inte bara till för att skydda barnen i nutid utan också för framtiden ge barnen vägledning om vad som är rätt och fel och hur man ska bete sig i samhället.

För det vet väl alla att barn inte gör som vi säger, utan som vi gör!

Debatten om barns skulder har pågått i flera år och tidvis varit väldigt intensiv. Åsikterna har varit många hur man ska komma till rätta med problemen kring avtal som ingås i omyndigas namn och hur föräldrabalkens regler ska tolkas har de lärda tvistat om. Men när skulle man skrida från ord till handling?

Det är därför glädjande att se de förändringar i föräldrabalken som trädde ikraft fr.o.m. årsskiftet. Bakom ligger ett gediget arbete där bl.a. Svensk Inkasso har varit en viktig drivkraft. Men det finns mycket kvar att göra och vi får inte slå oss till ro med hänvisning till vad som redan gjorts. De som vill utnyttja barn för ekonomisk vinning hittar alltid nya vägar. Det gäller därför att hålla ett vakande öka och påpeka missförhållanden till t.ex. lagstiftare och andra som har möjlighet att vidta förändringar.

Det tänker Säkra Betalningar göra – lita på det!

*Maria Nyrén Ivarsson
Biträdande redaktör*

*Mars 2009
Elisabet Hammar, Redaktör
Maria Nyrén Ivarsson, Biträdande redaktör*

Ansvarig utgivare
Claes Månsson, ordförande
Svensk Inkasso
claes.mansson@adv-aberg.se

ISSN 1654-952X

Ledaren

Kronofogdens verksamhetsplanering har fått en ny inriktning

Svensk Inkasso har under tidigare år uppmärksammat kfms verksamhetsmål för verkställighetsprocessen, d.v.s. kfms helt dominerande verksamhet, och direkt till kfm, men också i en skrivelse till regeringen ifrågasatt om kfm kan ha som verksamhetsmål att minska antalet gäldenärer – en målsättning som myndigheten saknar möjlighet att påverka. En tillbakablick visar att kfm i verksamhetsplanen för 2006 (Skatteverket var då centralmyndighet för kfm) antagit ett slags diffusa, långsiktiga, mål för tiden fram till år 2012. Något lättillgängligt material om hur det långsiktiga målet fastställts finns inte, men det framgår i vart fall av 2006 och 2007 års verksamhetsplaner att 2012 är ett viktigt årtal och att antalet gäldenärer i kfms register ska ha halverats mellan 2005 och 2012. Det framhålls att förändringar av antalet gäldenärer förr var relativt konjunkturberoende men att inflödet av gäldenärer stabiliserats. Därför skulle det nu vara möjligt att genom kfms arbete påverka gäldenärsutvecklingen.

Svensk Inkasso har anfört att målstyrning bör ha som utgångspunkt att de uppsatta målen är realistiska. Kfms mål 2012 är inte realistiska eftersom det inte är – och i huvudsak inte heller ska vara – kfms arbete som påverkar antalet gäldenärer. Det är helt andra faktorer som styr antalet gäldenärer, främst konjunkturerna.

Utopiska mål är inte bara meningslösa, de är också skadliga. Kfms medarbetare har under en följd av år erhållit en luddigt beskriven arbetsuppgift – "låt oss motverka och hindra skuldsättningen i samhället och minska antalet gäldenärer". Om dessa mål inte uppfylls, vilket är högst sannolikt eftersom kfm saknar verktyg för att påverka antalet gäldenärer, betyder det rimligen att myndigheten och dess medarbetare har misslyckats. En sådan upptäckt leder naturligtvis inte till ökat engagemang och självtillit inför den svåra verkställighetsuppgiften. Ska ett sådant misslyckande leda till att ansvar

utkrävs? Svensk Inkasso har noterat att det egendomliga målet att halvera antalet gäldenärer påverkat kfm att bedriva opinionsbildande arbete i syfte att på alla möjliga sätt åstadkomma en minskning av antalet gäldenärer, t.ex. genom att kräva absolut preskription av fordringar (vilket skulle leda till att alla äldre fordringar möter en stupstock), att kräva en ny avräkningsordning vid avbetalning så att kapitalet avräknas före ränta, att kräva justerade processregler i den exekutiva processen till nackdel för borgenären med färre anhängiggjorda mål som följd, att kräva attitydförändringar och förändringar av borgenärsbeteenden i syfte att minska antalet ansökningar om avhysning, etc. Svensk Inkassos bedömning är att sådan opinionsbildande verksamhet inte är förenlig med kfms verksamhet och därtill föröder resurser och flyttar medarbetarnas fokus från huvuduppgiften.

Har föreningens påpekanden lett till några överväganden? En genomgång av kfms verksamhetsplaner visar en markant förändring. I verksamhetsplanen för 2008 saknas plötsligt alla hänvisningar till "mål 2012". Det finns inga hänvisningar till att antalet gäldenärer ska halveras, men det finns heller inga noteringar om varför dessa målsättningar

inte längre kommuniceras. Det redovisas inte tydligt om målen övergivits eller reviderats – de nämns helt enkelt inte. Målsättningen är nu i stället mer handfast och dessutom i linje med kfms samhällsuppdrag såsom detta formulerats av lagbestämmelser och av regeringens regleringsbrev, "borgenärer som har enskilda mål hos kfm ska erhålla verkställighet, i den omfattning som följer av utmätningsordningen, och därigenom få full betalning eller utredning inom nio månader". En särskild satsning ska göras på förstagångsgäldenärer, där betalning eller utredning ska ske inom två månader. Har kfms utopiska mål 2012 övergivits?

I kfms 3-årsplan för 2009–2011 hänvisas i inledningen

till kfms långsiktiga mål 2012 utan att dessa närmare preciseras, definieras eller redovisas. Det sägs endast att mål 2012 anger riktningen för myndigheten och för processerna. I målsättningen för verkställighetsprocessen finns inte ett ord om målsättningen att halvera antalet gäldenärer. Däremot klargörs det att kfms "mest omfattande arbetsuppgift är att verkställa borgenärsfordringar. Vi utreder om gäldenärerna har tillgångar. När en tillgång påträffas ska den utmätas och försäljas, förutsatt att beneficium inte gäller och att åtgärden i övrigt är försvarlig. Om betalning inte är möjlig ska en tillförlitlig utredning levereras till borgenären som visar varför fullständig betalning inte varit möjlig att åstadkomma."

Verksamhetsplanen för år 2009 är ett gediget dokument. Inga hänvisningar till gäldenärsminskningen i mål 2012 förekommer. Ekonomistyrningsmetoder har vunnit insteg i planeringsprocessen och är till synes styrande för vad myndigheten ska ägna sig åt. "Verkställighetsprocessens långsiktiga mål är att verkställa uppdrag så att fullständig betalning eller godtagbar utredning levereras inom nio månader. Både allmänna och enskilda mål ska hanteras inom nio månader. Processen ska fram till 2012 kostnadseffektiviseras och göra mer enhetlig i förhållande till kund." En viss justering sker senare och det anges att målen ska uppnås på tolv månader, (på grund av kfms svåra ekonomiska situation, vilket dock inte anges). Särskild uppmärksamhet ska riktas mot nya gäldenärer (tre månader) och tillgångsundersökningarna ska nu leda till relevanta åtgärder utifrån den information som finns om varje gäldenärs specifika situation.

Det är uppenbart att kfm ändrat synsätt och att diffusa, utopiska mål övergivits till förmån för vad som är ekonomiskt möjligt, tydligt och effektivt i förhållande till vad som krävs av lagstiftning och regleringsbrev. Svensk Inkasso noterar förändringarna och välkomnar det nya synsättet.

Claes Månsson, Ordförande Svensk Inkasso, mars 2009

Tisdag 25 november 2008	Torsdag 4 december 2008	Fredag 5 december 2008
Styrelsemöte Svensk Inkasso.	”Strategisammanträde med ledningen för Kronofogden. Expertsammanträde i Insolvensutredningen.”	Juristkommittén, Svensk Inkasso sammanträder.
Torsdag 12 december 2008	Onsdag 17 december 2008	Tisdag 30 januari 2009
Europeiskt Betalningsföreläggande och Europeiskt småmål träder ikraft.	Expertsammanträde i Insolvensutredningen.	Regerings proposition om personnummer och samordningsnummer lämnas till Riksdagen.
Torsdag 19 februari 2009	Fredag 13 mars 2009	Tisdag 17 mars 2009
Styrelsemöte Svensk Inkasso.	Juristkommittén, Svensk Inkasso sammanträder.	Regerings proposition om revisorer och revision lämnas till Riksdagen.
Torsdag 23 april 2009	Måndag 27 april 2009	Torsdag 7 maj 2009
Claes Månsson ordförande, medverkar på skuldrådgivarens utbildningsdagar – paneldebatt om ny skuldsaneringslag.	Styrelsemöte Svensk Inkasso.	Årsmöte Svensk inkasso. Se sidan 26.
Fredag 15 maj 2009	Fredag 29 maj 2009	Måndag 1 juni 2009
Slutbetänkande från utredningen om ett samordnat insolvensförfarande väntas vara klart.	Svensk Inkasso sammanträder med KO m. fl.	Strategisammanträde Svensk Inkasso/ KFM.
Tisdag 1 september 2009	Torsdag 24 september 2009	Torsdag 15 oktober 2009
Slutbetänkande från folkbokföringsutredningen förväntas vara klart.	FENCA Congress i Prag, Tjeckien.	Höstmöte Svensk Inkasso.

Tid för att byta
SYSTEM?

Fakturaservice
Reskontraservice
Påminnelse-service
Inkasso
Bevakning

HAR NI INTE FÅTT EN DEMO AV PREDATOR CMS?

Nu lanserar vi vår nya version av Predator CMS och har Du inte fått vårt erbjudande eller önskar att jag kommer på besök för en visning av Predator CMS, vänligen kontakta mig. Ring på 070-608 00 71 eller maila mig, foleby@spn.no

Ha en go dag!
Med vänlig hälsning Isabell Foleby

PREDATOR®
Credit Management Software

Predator är ett marknadsledande system för kredit- och inkassohantering i Europa.

Systemet används dagligen av mer än 6 000 användare i 10 olika länder. Predator har funnits på den svenska marknaden i mer än 10 år och används i dag av mer än 30 olika bolag. Vår nya version Predator CMS lanseras nu på den svenska marknaden.

w w w . p r e d a t o r c m s . s e

På remiss hos Svensk Inkasso

Svensk Inkasso har getts möjlighet att yttra sig över ett antal remisser avseende delbetänkanden och promemorior från olika departement. Föreningens svar sammanfattas nedan. För den som önskar ta del av yttrandena i dess helhet finns dessa på hemsidan: www.svenskinkasso.se

Sänkning av aktiekapitalet

ett delbetänkande har förslag lagts fram om att sänka kravet på minsta aktiekapital från dagens 100 000 kr till 50 000 kr. Förslaget innebär också en möjlighet till successiv inbetalning av aktiekapitalet upp till – 50 000 kr (alternativt 100 000 kr om den nivå behålls) – med en fjärdedel vid nybildning och resterande inom tid som anges i själva stiftelseurkunden.

Justitiedepartementet har dessutom själva avgett ett förslag där man gått ännu längre än utredningen och föreslår att kravet på minsta tillåtna aktiekapital sänks till 1 kr.

Svensk Inkasso tillstyrker utredningens förslag

om en sänkning av minimikravet till 50 000 kr. Svensk Inkasso konstaterar, precis som utredningen, att borttagandet av ett minimibelopp bl.a. kan leda till ökad användning av återtagandeförbehåll, leasing, kontant betalning och ett större informationsbehov om aktiebolagen, vilket kommer att belasta både borgenärer och aktiebolagen själva. Svensk Inkasso håller också med utredningen om att aktiekapitalet har en begränsad betydelse när det gäller att skydda borgenärsintressen. Föreningen påpekar dock att eventuella konsekvenser av att helt slopa aktiekapitalet inte ska underskattas.

Däremot avstyrker Svensk Inkasso förslaget om successiv inbetalning av aktiekapital då föreningen är tveksamma till om detta skulle innebära några fördelar för företagen. Föreningen avstyrker också förslaget om en sänkning av aktiekapitalet till 1 kr med hänvisning till att kapitalkravet såsom en signal om seriöst företagande är viktigt och bör att förhindra oseriösa aktiebolag startas.

Källa: Svensk Inkassos remissvar över delbetänkandet Aktiekapital i privata aktiebolag (SOU 2008:49) och promemoria om minsta tillåtna aktiekapital i privata aktiebolag – kompletterande underlag.

Tillgängligheten för Skatteverkets beskattningsdatabas

Kronofogdemyndigheten, Kfm, föreslår i en hemställan att Kfm:s skuldsaneringsverksamhet och för delgivningsändamål inom den summariska processen ska få tillgång till uppgifter i Skatteverkets beskattningsdatabas. Kfm vill även ha tillstånd ändringar av de bestämmelser som

reglerar Kfm:s behandling av uppgifter för myndighetens olika verksamhetsområden.

Svensk Inkasso tillstyrker Kfm:s hemställan då

föreningen anser att det är viktigt att Kfm får tillgång till aktuell databas och att detta sker genom direktåtkomst. Föreningen tillstyrker också begärda lagändringar vad gäller användningen av Kfm:s olika databaser, men noterar dock Kfm:s passiva hållning vad gäller efterlevnad och tolkning av gällande regelverk (för föreningens resonemang här hänvisas till remissutlåtandet).

Källa: Svensk Inkassos remissvar över Kronofogdemyndighetens hemställan om vissa ändringar i lagen (2001:184) om behandling av personuppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet Fi 2008/7202

Genomförande av EU:s tjänstedirektiv

EU:s tjänstedirektiv (2006/123/EG) har till uppgift att säkerställa etableringsfrihet och underlätta fri rörlighet av tjänster, samtidigt som dess höga kvalitet bibehålls. I en promemoria föreslås att direktivet genomförs genom en ny lag – lagen om tjänster på den inre marknaden – och en del lagändringar genomförs i befintlig reglering. Den nya lagen innehåller bl.a. regleringar om en eller flera kontaktpunkter som består av att Sverige inrättar en webbplats och en helpdesk som underlättar ansökningsförfaranden och kommunikation mellan sökanden och tillståndsmyndigheten (t.ex. vid ansökan om inkassotillstånd). Förslaget innebär också en skyldighet för tjänsteleverantörer att på ett lättillgängligt sätt ge en tjänstemottagare information om hur man får kontakt med leverantören, dock med undantag för vissa tjänster. Bestämmelser för beslutsfattande myndighet avseende t.ex. tidsfrister ska också införas. Som huvudregel ska den s.k. omvända stupstocksregler gälla, vilket kan medföra ett automatiskt eller tyst beviljande av ansökan.

I en promemoria från Utrikesdepartementet

konstateras att man vid den genomgång som gjorts av gällande svenska regler avseende tillståndsförfaranden kommit fram till att desamma omfattas av tjänstedirektivets tillämpningsområde och är förenliga med

direktivets regler. Tillståndsreglerna för inkassoverksamhet bedöms tillhöra denna grupp och några ändringar av de svenska reglerna behöver därför inte göras. (jfr 2–3 §§ inkassolagen). Skälet till denna slutsats anges vara att tillståndsförfarandet inte diskriminerar någon grupp och ingreppet i principen om näringsfrihet har sin grund i en inkassoverksamhets känsliga område, gäldenärens integritet och möjligheten av prövning av tillståndsinnehavarens lämplighet. I promemorian görs även den bedömningen att de s.k. omvända stupstocksreglerna inte ska gälla för inkassoverksamhet eftersom främst gäldenärens legitima intressen innebär att det inte är rimligt att en tillståndsansökan beviljas automatiskt om Datainspektionens handläggning drar ut på tiden.

Svensk Inkasso är positiv till förslagen om inrättande

av olika kontaktpunkter för att underlätta det administrativa förfarandet och har därför inget att invända mot desamma. Föreningen påpekar dock att det finns problem vad gäller gränsöverskridande inkassoverksamhet och att dessa problem inte behandlats i promemorian. Som exempel på problemområden anför föreningen att tillstånds- och tillsynsplikt endast finns avseende inkassoverksamhet i Sverige, Norge, Danmark och Finland, i motsats till övriga EU-länder, och att länderna har olika definition av vad en inkassoåtgärd är. Svensk Inkasso påpekar

också att svensk inkassolagstiftning saknar bestämmelser om gränsöverskridande inkassoverksamhet och att datainspektionen helt saknar möjlighet att avge synpunkter på utländsk inkassoverksamhet som drivs med svenska produktionsresurser. Gränsöverskridande inkassoverksamhet är därför svårbedömt och inte så vanligt förekommande och istället väljer aktörerna att etablera sig lokalt genom förvärv eller genom bolag med inhemsk kompetens.

Källa: Svensk Inkassos remissvar över departementets promemoria Genomförande av tjänstedirektivet (Ds 2008:75)

Vägen tillbaka för skuldsatta

Insolvensutredningen har övervägt frågor om skuldnedsättning för näringsidkare med personligt ansvar för företagets skulder och vilka åtgärder som bör vidtas att komma till rätta med s.k. överskuldssättning/evighetsgäldenärer.

Svensk Inkasso delar utredningens bedömning vad gäller gemensamma regler för alla sökanden avseende skuldsanering och att aktiva näringsidkare inte ska omfattas av desamma.

Svensk Inkasso ställer sig också positiva till att rekvisitet om skuldernas ålder tas bort. Precis som utredningen gör Svensk Inkasso bedömningen att en f.d. näringsidkare fortare kan komma tillbaka till näringslivet om skuldsaneringsinstitutet även omfattar de som drivit näringsverksamhet och att ett hänsynstagande till skuldernas ålder gör att näringsidkarens möjlighet att komma tillbaka försämras.

Vidare tillstyrker Svensk Inkasso förslaget om att införa en skyldighet för en konkursförvaltare att i sin förvaltarberättelse ange uppgifter om en företrädares kvalificerade insolvens och i vilken omfattning denne har medverkat i konkursutredningen.

Däremot avstyrker föreningen förslaget om ändring av kravet på kvalificerad insolvens för att omfattas av skuldsaneringslagens regler. Föreningen noterar att utredningsuppdraget enligt direktiven innefattat att undersöka och föreslå åtgärder avseende privatpersoner

som inte inom överskådlig framtid kan betala sina skulder och inte personer som är måttligt skuldsatta. Uppmjukningen av kravet om kvalificerad insolvens kommer att leda till att det blir betydligt lättare att bli av med sina skulder anser Svensk Inkasso och dessutom finns det stor risk att den allmänna betalningsmoralen påverkas i negativ riktning.

Svensk Inkasso avstyrker även förslaget om kortare betalningsplaner. Utredningens skäl till detta förslag är att en f.d. näringsidkare som vill komma tillbaka efter en konkurs med efterföljande skuldsanering inte ska belastas med en lång betalningsplan. Utredningen anger också att syftet med utredningsuppdraget är att förskjuta balansen mellan gäldenärernas och borgenärernas intressen till förmån för gäldenärerna. Svensk Inkasso påpekar att en betalningsplan löper är i sig inget hinder eller belastning för näringsidkaren när det gäller möjligheten att starta en ny verksamhet och framhåller att denna möjlighet måste vägas mot de motstående intressen som finns. De fordringsägare som finansierat det gamla misslyckandet vill också ta del av eventuellt överskott som kan uppstå i den nya verksamheten. En alltför kort betalningsperiod leder till att gäldenären gynnas i för stor utsträckning i förhållande till de borgenärer som bekostat det inledande misslyckandet och de konkurrenter som inte kan få sina skulder avskrivna på motsvarande korta tid. Svensk Inkasso anser att befintlig undantagsmöjlighet att besluta om betalningsplaner som undertiger fem år kan nyttjas i de fall där det kan vara rimligt med kortare betalningsplan.

Svensk Inkassos inställning till kortare betalningsplaner innebär också att föreningen inte kan ställa sig bakom förslaget om 3-årgallring av uppgift om beslutad skuldsanering i kreditupplysningsregister. Föreningen påpekar att en uppgift om skuldsanering är av stor vikt i kreditupplysningsssammanhang.

Föreningen avvisar också övriga förslag till åtgärder mot överskuldssättning med hänvisning till att de är illa underbyggda och inte motverkar överskuldssättning. (se artikel i Säkra Betalningar nr 4 2008). Exempel på sådana åtgärder är regler om absolut preskription, skuldavräkning på kapitalet före ränta och sociala lån.

En proposition på området är troligtvis att vänta under sensvåren, dock senast till hösten, om målsättningen att föreslagna ändringar ska träda ikraft till årsskiftet 2009/2010 ska kunna infrias.

Källa: Svensk Inkassos remissvar över delbetänkandet Vägen tillbaka för överskuldssatta, SOU 2008:82, (Ju 2008/7782/L2)

Regeringens eget förslag om personnummer

Folkbokföringsutredningens delbetänkande föreslår en lösning på problemet med avsaknaden av tillräckligt många personnummer för att klarar både antalet ökade födselar och en omfattande invandring. Utredningens förslag gick ut på att uppgift om födelseår och födelsemånad fortfarande skulle ingå men att de siffror som i dag anger vilken dag en person är född (d.v.s. femte och sjätte siffran) i stället skulle bestå av ett av Skatteverket bestämt tvåsiffrigt tal mellan 01 och 31. (Se Säkra Betalningar nr 4 2008 – "På remiss hos Svensk Inkasso".)

Regeringen går emellertid sin egen väg och har i en proposition kommit med ett annat förslag till lösning. Förslaget innebär att Skatteverket ges en möjlighet att om det saknas födelsenummer för en viss födelseår personnumret ska fastställas, i stället ange en till födelsedagen närliggande dag i samma månad. Detta innebär att ett antal personer kommer att få personnummer

där födelsetiden avviker från den verkliga födelsedagen med en eller högst ett par dagar. Enligt regeringen kommer detta system enbart att behöva användas när det gäller tilldelning av personnummer till vissa personer som är äldre än 30-40 år. Vad gäller yngre personer saknas inte några födelsenummer varför dessa alltid kommer att få uppgiften om den verkliga födelsedagen som en del av sitt personnummer. Systemet kommer med den föreslagna konstruktionen inte innebära några större problem för den enskilde, för myndigheter eller för privata företag som har behov av uppgift om födelsetid. Dessutom innebär det stora kostnadsbesparingar att behålla den nuvarande personnummerkonstruktionen men med några mindre avvikelser, istället för en förändring av hela systemet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2009.

Källa: prop. 2008/2009:111

Text, Maria Nyrén Ivarsson

Läget?

Vi bevakar finanskrisen

Siffror från Kronofogden

	2008	2007	Skillnad i procent
Antal Betalningsförelägganden	981 800	871 299	13%
Antal ansökningar om utmätning*	45 463		
Antal utmätning mål, A och E	2 142 730	2 191 252	-2%
Antal ansökningar om skuldsanering	6 528	6 831	-5%
Indrivet belopp totalt	9 379 898	8 931 820	5%

Källa: Kronofogden

Skuldsaneringarna minskar - och ökar

Vad gäller ansökningar om betalningsföreläggande har även här skett en ökning om 13 % under 2008 jämfört med 2007. Antalet ansökningar med skuldsanering har visserligen minskat med 5 % men antalet som beviljats skuldsanering har däremot ökat med 40 %. Både antalet ansökningar och antalet beviljade skuldsaneringar kommer att öka i och med de föreslagna ändringarna i skuldsaneringslagen, anser Kfm (se På remiss hos Svensk Inkasso, sid 6).

Källa: Kronofogden

Konkursstatistik UC

Branscher med flest företagskonkurser (YTD)

Aktiebolag, handels- och kommanditbolag samt enskilda näringsverksamheter

Bransch	Konkurser jan-feb			Aktiva företag per 31/12	
	2008	2009	Skillnad %	2007	2008
Detaljhandel utom med motorfordon motorfordon och motorcyklar	116	175	51%	53126	53460
Parti- och provisionshandel utom med motorfordon	74	104	41%	41581	41210
Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet	87	101	16%	53169	56019
Restaurang- catering och barverksamhet	64	71	11%	20009	20476
Landtransport, transport i rörsystem	25	61	144%	23022	23008
Byggande av hus	44	56	27%	15538	15805
Handel samt reparation av motorfordon och motorcyklar	36	52	44%	17823	18156
Tillverkning av metallvaror utom maskiner och apparater	14	36	157%	10365	10463
Verksamheter som utövas av huvudkontor, konsulttjänster till företag	24	36	50%	39534	41298
Fastighetsverksamhet	24	32	33%	36794	38198

Källa: UC, Konkursstatistik

Konkurserna accelererar

Nästan dagligen är det idel dystra siffror som publiceras - så även vad gäller antalet konkurser. Under februari i år hade Sverige 52 % fler företagskonkurser (juridiska personer) jämfört med samma månad förra året. Vissa branscher verkar vara extra drabbade, såsom landtransporter, transporter i rörsystem och tillverkning av metallvaror, (utom maskiner och apparater) där antalet konkurser ökade med 144 respektive 157 % från motsvarande period 2008. Även detaljhandeln är hårt drabbad.

Källa: UC, Konkursstatistik

Konkurser, företag/juridiska personer

Juridisk Form	Jan-feb 2008	Jan-feb 2009	Skillnad procent	Feb 2008	Feb 2009	Skillnad procent
Företag/Juridiska personer	864	1172	36%	401	610	52%

Källa: UC, Konkursstatistik

Vad gör Riksbanken

Riksbanken sammanfattar sina penningpolitiska överväganden i en rapport tre gånger om året. I den senaste rapporten från februari 2009 meddelar Riksbanken att reporäntan återigen sänkts med 1 procentenhet till 1 %. Ytterligare sänkning är nog att vänta, enligt Riksbanken. Den kraftiga sänkningen är nödvändig för att dämpa produktionsfallet och sysselsättning samt för att klara uppsatt inflationsmål om 2 %.

Riksbanken konstaterar att konjunkturnedgången ser ut att bli större än vad den gjorde i december förra året. Exporten har minskat kraftigt och antalet varsel fortsätter. Den svaga konjunkturen har också inneburit att oljepriset har gått ned, vilket är en bidragande orsak till lägre inflation.

Vad gäller inflationen (Konsumentprisindex) kommer den att falla mycket snabbt under 2009, tror Riksbanken, vilket har sin grund i de räntesänkningarna som gjordes under slutet av 2008 och början av 2009.

Riksbanken tror att den ekonomiska återhämtningen kommer att börja 2010, dels med hänvisning till de åtgärder som vidtas i Sverige såsom sänkning av reporäntan, dels med tanke på de finanspolitiska åtgärder som vidtas internationellt. Riksbanken påpekar dock att osäkerheten vad gäller konjunkturen är mycket stor.

EU-toppmöte om finanskrisen

I början av mars träffades EU:s stats- och regeringschefer för att diskutera den ekonomiska krisen och det rådde enighet om att EU ska agera på ett enat sätt. Åtgärder måste bl.a. vidtas vad gäller tillsyn på det finansiella området, för att stödja bilindustrin och avseende kreditvärderingsinstituten.

Europeiska rådet betonade att medlemsstaterna måste respektera reglerna inom stabilitets- och tillväxtpakten och försöka återgå till långsiktigt hållbara offentliga finanser.

Diskussionerna inom EU kommer att fortgå under toppmötet den 19-20 mars 2009.

Källa: Regeringens hemsida, under fliken "EU", www.regeringen.se

Sänkt moms för vissa tjänster

Vid Ekofin:s (Rådet för ekonomiska och finansiella frågor) senaste möte enades EU:s finansministrar om att reducerade mervärdesskattesatser inom delar av tjänstesektorn. I 18 av medlemsländerna har det s.k. lågmomsförsöket pågått under en tid men nu kommer alltså samma regler vad gäller moms gälla för alla medlemsländer. Den lägre momsatsen avser bl.a. restaurangtjänster, frisörer och reparation av skor och

kläder. Dessutom kan Sverige behålla sin låga momsats på ljudböcker, motsvarande den som gäller för tryckta böcker.

På samma möte antog även finansministrarna yttranden över 21 länders stabilitets- och konvergensprogram, som handlade om ländernas ekonomiska situation. För de länder som under 2008 hade ett budgetunderskott som var högre än 3 % kommer EU-kommissionen att inleda ett underskottsförfarande.

Källa: Regeringens hemsida, under fliken "EU", www.regeringen.se

Prognos för reporäntan

Procent, kvartalsmedelvärden

	Kv 4 2008	Kv 1 2009	Kv 2 2009	Kv 1 2010	Kv 1 2011	Kv 1 2012
Reporänta	3,6	1,5	0,9 (2,0)	0,8 (2,1)	1,6 (2,6)	3,2

Anm. Bedömningen i den penningpolitiska uppföljningen i december 2008 anges inom parentes.

Källa: Riksbankens penningpolitiska rapport, februari 2009.

Prognos för inflation och BNP

Årlig procentuell förändring

	2008	2009	2010	2011
KPI	3,4 (3,5)	-0,5 (1,2)	1,6 (1,5)	3,2 (2,1)
BNP	0,7 (0,9)	-1,6 (-0,5)	1,7 (2,2)	3,2 (3,0)

Anm. Bedömningen i den penningpolitiska uppföljningen i december 2008 anges inom parentes.

Källor: SCB och Riksbanken

Vad gör regeringen

Det senaste halvåret har regeringen presenterat ett antal åtgärder med anledning av den finansiella krisen. Bl.a. har särskilda insatser vidtagits för fordonsindustrin genom ökade satsningar på forskning och utveckling samt statliga kreditgarantier för upptagande av lån i Europeiska investeringsbanken. Syftet med dessa åtgärder är att skapa framtida förutsättningar för svensk fordonsindustri, att vara bättre rustad för en eventuell förvärrad kris i fordonsindustrin och att möjliggöra en snabbare utveckling av grön teknik.

Satsningen uppgår till 28 miljarder kr och tanken är att dessa åtgärder ska träda i kraft samma dag som riksdagen beslutar om propositionen. Åtgärderna är i linje med de förslag som EU-kommissionen presenterade i november 2008 - "En europeisk plan för ekonomisk återhämtning".

Redan i budgetpropositionen för 2009 lade regeringen fram flera förslag på åtgärder med anledning av den kraftiga konjunkturnedgången och dessa förslag innebar bl.a. satsningar på jobb och företagande. Satsningen för 2009 uppgår till 32 miljarder kr. I början av januari i år föreslog också regeringen en möjlighet för arbetsgivare att i vissa fall få uppskov med sina skattebetalningar – en åtgärd som kommer att kosta ca 460 miljoner kr.

Källa: Regeringens hemsida, under fliken "Finansoro och konjunkturnedgång", www.regeringen.se

Man får vad man betalar för

I teorin så låter det så bra – syftet med lagen om offentlig upphandling. Likabehandling, att kraven inte är högre än vad som är nödvändigt och att processen redovisas öppet ska borge för att ge ett bra utbud. I praktiken framträder en annan bild – upphandlare med vaga kunskaper om tjänsten de ska köpa, brister i upphandlingsunderlagen och höga krav på vad inkassotjänsterna ska omfatta. Kombinera det med krav på ekonomiska garantier så utesluter det med automatik många kapabla och kompetenta leverantörer. Eller leder till att de som faktiskt platsar inte bryr sig om att delta överhuvudtaget.

Den offentliga sektorns inköp av tjänster omfattar allt från samhällsservice i form av dagisplatser för våra barn, vård när vi blir sjuka, tillgång till allmänna kommunikationer men också verksamheten hos statliga myndigheter, som Kronofogden och Skatteverket.

Lagen trädde ursprungligen i kraft 1992 men upphävdes den 1 januari 2008 och ersattes av två lagar: Den Klassiska Lagen (LOU) reglerar offentlig upphandling inom den s.k. klassiska sektorn medan Försörjningslagen (2007:1092) reglerar upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.

Lagen fastställer regelverket för upphandling av varor och tjänster inom den offentliga sektorn och ska se till att alla anbudsgivare ges lika förutsättningar. Värdet på upphandlingen avgör hur den ska genomföras. Ju högre tröskelvärdet, desto striktare regler.

Konkurrensverket, KKV, är den myndighet som ansvarar för tillsynen och vakar över att lagen följs. Grundprincip för all offentlig upphandling enligt KKV är att den ska

vara icke-diskriminerande, behandla alla lika, vara öppen och förutsägbar och proportionerlig i förhållande till det som ska upphandlas.

Det är svårt att hitta någon mer detaljerad statistik över värdet och fördelningen i de offentliga upphandlingarna. KKV samlar uppgifter om de upphandlingar som genomförts under året men redovisar mest övergripande siffror. I statistiken från 2007 uppges att det samlade värdet uppgick till 146 miljarder kronor. Opic AB (se faktaruta) nämner siffran 500 miljarder och 15–20 0000 upphandlingar årligen. Oavsett vilken siffra som är den mest rättvisande representerar marknaden stora belopp och många avtal.

Inkasso hos offentliga sektorn är en tjänst som i de flesta fall upphandlas i enlighet med LOU. Inom branschen ses den offentliga upphandlingen med blandade känslor. Få saker, förutom skuldsaneringslagen möjligen, rör upp så mycket damm. Lagen, kompetensen hos de upphandlande enheterna, upphandlingsunderlagen, priskonkurrensen och själva meningen med hela systemet – åsikterna är många längs hela skalan från "helt ok" till svidande kritik.

Magnus Josephson, upphandlingsjurist hos Opic AB anser att offentlig sektor alldeles för ofta tolkar LOU alltför strängt.

– Det som har blivit mindre bra med lagen är "lägsta-pris-hysterin". Det är en missuppfattning att lagen ensidigt skulle fokusera på lägsta pris. Tvärtom, det finns stort utrymme för att fatta beslut som grundar sig på bästa ekonomiska nytta med affären, vilket också var lagstiftarens intentioner. Valuta för pengarna – kort sagt.

Debatten om lämpligheten att prispressa fram billigaste alternativet blossar upp i media med jämna mellanrum. Anklagelser om vanvård på underbemannade servicehus, vinster som hamnar i fel fickor eller obefintlig snöröjning slås upp med stora rubriker. Nyligen utbröt en vild strejk bland sopåkarna i Stockholm Stad som protesterade mot den nya leverantörens lönesystem. Just nu pågår en kamp om upphandlingen av driften av Stockholms tunnelbana där Veolia, som haft kontraktet i 10 år, förlorade mot det Hongkongbaserade MTR. Veolia har överklagat upphandlingen och

Foto: Elisabet Hammar

har dessutom polisanmält sin f.d vice VD. Hon blev värd av konkurrenten mitt under upphandlingen och anklagas nu för att ha stulit viktiga upphandlingsdokument som sedan "dykt upp" i MTRs anbud.

Den som varit med om att lämna in ett anbud i en offentlig upphandling vet att det tar mycket tid och resurser i anspråk. Inom inkassobranchen har bolagen märkt av att kraven i upphandlingarna blir alltmer omfattande, samtidigt som priserna pressas allt lägre.

Hos Intrum Justitia har man historiskt deltagit i merparten av de inkassoupphandlingar som aviseras, men i dag är man mer selektiv.

Med dagens priskonkurrens är det nödvändigt med en noggrann bedömning av lönsamheten i hela affären. De ställda kraven och möjligheten att leverera det som efterfrågas går ofta stick i stäv med den prismodell man måste ha för att vinna upphandlingen. Detta gör att varje anbudsfrågan måste utvärderas noggrant för att inte upphandlingen ska bli en ren förlustaffär, menar Pontus Andersson, försäljningschef hos Intrum Justitia. Alektum Inkasso är ett av de inkassobolag som endast i undantagsfall deltar i en offentlig upphandling. Enligt Anders Svensson, inkassochef, beror det på att bolaget

insett att det är så gott som omöjligt att konkurrera med ett kvalitetskoncept:

Vi är angelägna om att erbjuda en tjänst med kvalitet, säger Anders. I de offentliga upphandlingarna är det nästan alltid priset som avgör. Det går inte att få ihop med det arbete vi normalt lägger ner i våra ärenden. Skulle vi gå in i en sådan affär skulle vi behöva införa en annan och billigare arbetsmetodik för just de offentliga fordringarna och välja bort vissa åtgärder som vi vet är effektiva i inkassoarbetet, t ex telefonkontakten. Det skulle bli både komplicerat och svårhanterat för handläggarna att tillämpa och det ligger inte i heller vårt intresse att ha ett a- och b-lag för våra kunder.

Frågan är om lagen verkligen leder till lika förutsättningar för leverantörerna. Omfattande krav ställs i upphandlingarna på tekniska lösningar, öppettider, SLA-nivåer och antal referenser från den aktuella sektorn. Lägg därtill utvärderingsmodeller som viktar lägsta pris högst samt krav på ekonomisk kompensation om inkasseringen inte når de utlovade nivåerna och många av de mindre och mellanstora bolagen diskvalificeras direkt.

Flera av de större inkassobolagen, som har resurser och ekonomisk potential att delta i en upphandling, avstår

trots det från att vara med. Helt enkelt inte värt pengarna, som en representant från branschen uttrycker det.

Resultatet har lett till att det sällan är någon utöver ett fåtal av de stora inkassobolagen som lämnar anbud i upphandlingar om inkassotjänster. När effekten av lagen blir allt mindre, och kvalificerade och kompetenta aktörer med automatik utesluts från upphandlingarna, är det inte konstigt att LOU ses med misstroende.

Det är i och för sig inget som är unikt för inkassobranchen. Det knorras på andra håll också. I en artikel i nätupplagan av ComputerSweden från 23 januari i år intervjuas Joel Rudh, upphandlingskonsult hos ASP Sverige AB. Rudh hävdar att intresset för offentlig upphandling inom IT-branschen håller på att "erodera", och hävdar att många upphandlingar slutar med att myndigheten i slutändan bara har en enda anbudsgivare att välja på. Rudh får visserligen en del mothugg, bl.a. från Kammarkollegiets chef för IT-upphandlingar, som hävdar att det mest är prat och när det kommer till kritan så är ändå leverantörerna där med sina anbud.

Charlotte Lindén, VD på MWM Consulting (se faktaruta), som har bistått offentlig sektor i många upphandlingar, tycker ändå att lagen har breddat urvalet av leverantörer.

Kort om lagen

En lag har ersatts av två

1992 kom lagen om offentlig upphandling, LOU. Syftet med lagen var att införa spelregler så att offentlig upphandling skulle ske på ett effektivt sätt och leda till väl fungerande marknader.

1992- års LOU har nu ersatts av två nya lagar – lag (2007:1091) om offentlig upphandling för upphandlingar inom den klassiska sektorn (LOU- klassiska lagen) och lag (2007:1092) om upphandling inom områden vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF - försörjningslagen). Lagarna bygger på två nya obligatoriska EG-direktiv på upphandlingsområdet. Innehållet i direktiven och lagarna är i stort sätt detsamma som det som gällde tidigare men bägge innehåller även regler för upphandlingar som inte omfattas av direktiven.

Annan struktur gör lagarna lättlästa

En nyhet i LOU och LUF är att lagstiftaren infört en ny struktur jämfört med gamla LOU. Tanken bakom denna strukturförändring är en förhoppning om att bestämmelserna ska bli mer lättförståeliga. Den nya systematiseringen har också en bättre

uppbbyggnad och följer upphandlingsprocessen på tydligare sätt. De nya lagarna är också bättre anpassad till ny teknik.

Påbörjade upphandlingar följer den gamla LOU

De övergångsregler som gäller innebär att den gamla LOU ska tillämpas på upphandlingar som påbörjats före den 1 januari 2008. Ordet "påbörjad" definieras som den tidpunkt då den upphandlande enheten beslutat om vilket upphandlingsförfarande som ska tillämpas eller senast när man genom annons eller på annat sätt beslutat att begära in anbud.

Konkurrensverket utövar tillsyn

Konkurrensverket, KKV, har sedan 2007 tillsynsansvaret över både LOU och LUF. Myndigheten har till uppgift att aktivt verka för konkurrens i privat och offentlig verksamhet och att offentlig upphandling sker på ett effektivt sätt. KKV vägleder och informerar för att förhindra regelöverträdelser och verkar för att upphandlingsreglerna tillämpas enhetligt.

I KKV:s författningssamling (KKVFS) finner aktörerna föreskrifter och allmänna råd. KKV ska också föreslå regeländringar, sprida information om regler och praxis och ge forskningsbidrag.

Rådet för upphandlingsfrågor

Rådet för upphandlingsfrågor har som uppgift att förmedla erfarenhetsutbyte i upphandlingsfrågor i allmänhet, men arbetar även med frågor om vilka åtgärder som bör vidtas för att stödja utvecklingen mot en effektiv offentlig upphandling. Rådets medlemmar, som utses av KKV, är personer med erfarenhet av offentlig upphandling.

Upphandlingsprocessen

Kommuner, landsting, statliga myndigheter och vissa offentliga bolag omfattas av reglerna för upphandling. Det finns även privata företag som ska tillämpa lagarnas bestämmelser. För mer detaljerad information rekommenderas Konkurrensverkets hemsida www.konkurrensverket.se.

– Innan lagen kom till var det inte ovanligt att kunder helt enkelt inte bytte leverantör, och den leverantören kunde då ensidigt också diktera villkoren.

Men hon håller med om att det som inte har blivit så bra är att mindre bolag ofta slås ut i konkurrensen, dels p.g.a. det omfattande arbete som det är att delta i en upphandling, dels för att t.ex. referenskraven kan vara svåra att bemöta för en mindre leverantör. Även om det skulle vara ett bättre alternativ för den upphandlande enheten, med ett större urval leverantörer.

Det skulle troligtvis vara betydligt bättre för en mindre kommun, t.ex. i glesbygd, med ett begränsat antal ärenden, att välja en mindre leverantör. De skulle ge bättre utfall för kommunen både vad gäller servicenivåer och prioriteringar. Istället hamnar man i masshanteringen och de extremautomatiserade flödena hos de stora bolagen. I ett inkassobolag, där det kanske snurrar runt mellan en halv miljon – en miljon ärenden under ett år blir en kund med några tusen ärenden en väldigt liten fisk i ett mycket stort hav.

Att mindre och medelstora företag drabbas negativt när upphandlande myndigheter inte följer reglerna verkar inte vara något unikt för inkassobranchen. KKV har uppmärksammat problemet i sin årsredovisning för 2008. Under "Våra prioriteringar" fastställs vikten

MWM

MWM Consulting erbjuder konsulttjänster omfattande förändringsledning, effektivisering av processer och rutiner, upphandling av system och tjänster. MWM Gruppen består av tre verksamhetsområden, Consulting, System och Affärssystem och verkar i bl.a. följande branscher telekom, el, bostad samt mediabranchen. MWM Consulting är specialiserade inom upphandling och LOU och har även genomfört flera upphandlingar för privat sektor. Bolaget hette tidigare Invoiceit AB och förvärvade MWM (Media Workflow Management) i januari 2007. Under 2007 bytte Invoiceit namn till MWM Consulting.

Hemsida: www.mwm.se

Charlotte Lindén

av att leverantörer både vill och ges möjlighet att delta i offentliga upphandlingar. Under 2008 har verket genomfört en rad aktiviteter för att öka kunskapen om vikten hos både leverantörer och myndigheter av ett varierat utbud av varor och tjänster.

En trend som bekymrar Charlotte Lindén på MWM Consulting är att allt fler upphandlande enheter tycks vara ointresserade av att följa LOU. Det handlar om upphandlingar som riktar sig enbart till vissa utvalda leverantörer, att reglerna inte följs eller att man överhuvudtaget inte använder sig av LOU.

– Det inte finns inte några egentliga sanktioner för dem som inte följer lagen, när saken prövas rättsligt, menar Charlotte Lindén. Det är helt enkelt möjligt att strunta i regelverket utan att det får några konsekvenser.

Hos KKV är man medveten om kritiken och håller med om att myndigheten saknar de effektiva rättsmedel vilket också gör det svårt för dem att agera när en upphandlande enhet bryter mot lagen (se separat artikel).

KKV skriver i sin årsredovisning 2008 att man under året fokuserat extra mycket på otillåtna direktupphandlingar. De åtgärder som genomförts uppger vara att man "kräver förklaringar av upphandlade myndigheter som agerat i strid med lagstiftningen". Svårigheten att agera mot upphandlade enheter framgår tydligt av rapporten "Upphandling av avfallstjänster" från 2008 där det konstateras att i 13 tillsynsärenden har "inget tillsynsobjekt emellertid hittills visat sig vara berett att i förtid avveckla ett civilrättsligt bindande kontrakt som strider mot det upphandlingsrättsliga regelverket." Det nämns också att i 60 % av de granskade fallen så löper avtalen vidare som ingenting hänt. Värdet på dessa upphandlingar uppgår till närmare 2 miljarder kr, så det är inga småpengar vi pratar om.

Praxis som skulle kunna ge bättre vägledning i upphandling av inkassotjänster är svårt att hitta. Vid genomgång av de rättsfall som finns att ta del av hos KKV har vi bara lyckats hitta ett enda som avser inkassobranchen (se separat artikel). Den behandlade just uteslutning av vissa leverantörer genom specifika krav på referenser. Avgörandet i länsrätten fick aldrig prövningstillstånd vare sig Kammarrätten eller Regeringsrätten så värdet av den domen är lågt.

Ett annat problem som många i branschen är kritiska till är kompetensen och kunskapen hos den upphandlande myndigheten. Det betvivlas att upphandlaren faktiskt förstår vad det är man köper. Upphandlingen är för de flesta verksamheter inom offentlig sektor centraliserad och enheten handlägger en mängd upphandlingar årligen. En relativt liten,

Opic

Opic AB, grundades 1999 erbjuder informationstjänster, elektroniska upphandlingsverktyg samt kunskapsstjänster i form av utbildning, analyser och affärsutveckling. Koncernen utvecklar, driver och säljer också ett elektroniskt upphandlingsverktyg samt driver en nyhetsportal inom upphandling. Koncernen omsatte 2007 ca 38 MSEK och har ca 70 anställda med bred samlad erfarenhet av offentlig upphandling, såväl juridisk som affärsmässig. OPIC är medlem av Sveriges Auktoriserade Utbildningsföretag, SAUF.

www.opic.com

www.upphandling24.idg.se

Magnus Josephson

nischad tjänst som inkasso kan knappast räkna med att upphandlaren ska ha mer än ytlig kunskap om vad själva tjänsten omfattar.

Magnus Josephson, Opic, tycker ändå att kompetensen hos upphandlarna har förbättrats och gör det kontinuerligt i takt med att kåren föryngras och att den samlade erfarenheten ökar.

– Jag tror att det för många upphandlare var skönt att lagen kom. Den blev något att luta sig mot för att undvika och neutralisera de vänskapsband som tidigare kunde avgöra en affär. Mindre vilda västern och mer ordning.

Charlotte Lindén, MWM, håller med om att det många gånger finns fog för påståendet att beställarkompetensen inom offentlig sektor inte är den bästa, vilket inte är så märkligt med tanke på att inkassoupphandlingarna kanske utgör 2 % av de totala affärerna.

– Men vi ser också att det på leverantörssidan finns brister i hur anbudens formuleras. Tyvärr är det alltför vanligt att inkassobolagen ger otillräckliga svar på frågorna i upphandlingsunderlaget. Istället läggs stor kraft på beskrivningar som utgår från det interna hand-

läggningsperspektivet och hur man valt att bygga upp sina system. I de allra flesta fall förutsätter upphandlaren att bolaget kan sina processer och har system som kan hantera dem och ser det som onödigt att de förklaras.

Det är ändå förståeligt, menar Charlotte att leverantörerna försöker sälja in andra tjänster eller modeller i en upphandling.

- I det avseendet är LOU ett flexibelt verktyg. Även om det är uppenbart att behovet finns och att förslaget skulle ge bättre kvalitet i hela affären så finns små möjligheter att ändra villkoren när upphandlingen väl är igång.

I branschen har man en helt annan uppfattning.

Otillräcklig kunskap om inkassotjänster i allmänhet och minimal förståelse för processerna, onödiga och ibland motstridiga skallkrav och urusla underlag som inte är anpassade för tjänsten är några av omdömena.

- Anbudsunderlagen är av varierande kvalitet och innehåller ibland orimligt många och snäva skallkrav. Där är det ingen större skillnad mellan stora som små upphandlingar berättar Pontus Andersson, Intrum Justitia. Troligen beror det på att upphandlarna har dåliga baskunskaper, och formulerar kraven utifrån hur man tror att det ska vara. Det är inte heller ovanligt att skallkrav i olika delar av underlaget tar ut varandra och i praktiken blir omöjliga att uppfylla i sin helhet, fortsätter Pontus

Pontus Andersson,
Intrum Justitia

Konsekvensen blir att beskrivningarna av tjänsten blir övertydliga eftersom anbudsgivaren inte litar på att upphandlaren förstår innehållet i anbudet. Är skallkravet alltför precist formulerat ger det inget utrymme för inkassobolaget att föreslå en bättre och mer effektiv process.

Det är i formuleringen av de skallkraven, d.v.s.

de funktioner, den service och den omfattning som anbudsgivaren måste uppfylla för att kvalificera sig som bristen i beställarkompetensen blir mest märkbar.

- Offentlig upphandling är en marknad med potential och kan vara ett sätt att ta sig in på nya marknader. Men processen har dock en del brister, anser Jan Hansson, Region Manager Collection of Debts hos Transcom CMS.

- Anbudsunderlagen från de upphandlande enheterna är ofta otydliga och bristfälliga och många gånger återanvänds samma anbudsunderlag trots påpe-

kande om felaktigheter. Vissa underlag har för få skallkrav, fortsätter Jan, vilket kan leda till att diskussioner senare uppstår mellan beställaren och leverantören om vad tjänsten egentligen ska innehålla. Om anbudsunderlagen istället innehåller för många skallkrav blir det i praktiken en omöjlighet för leverantören att leverera den aktuella tjänsten om alla kraven ska uppfyllas.

Hos Intrum Justitia har man, liksom flera andra i

branschen som vi talat med, synpunkter på hur underlagen formuleras.

- Vissa skallkrav kan avse en del av en tjänst som är oerhört komplex, och där leveranskvaliteten mellan leverantörerna kan variera avsevärt, säger Pontus Andersson. Men frågan är formulerad så att anbudsgivaren bara har att svara ja eller nej och inte hur man tänkt sig lösa uppgiften, d.v.s. upphandlaren har ingen möjlighet att bedöma kvaliteten i det som sedan kommer att levereras. Och vem hos den upphandlade parten kontrollerar och följer upp kraven när tjänsten väl är i drift?

Magnus Josephson, Opic, tycker att leverantörerna generellt är alltför dåliga på att ställa frågor. Istället försöker man tolka och gissa sig till vad myndigheten menar vilket får just konsekvensen att svaret blir lika otydligt som frågan.

- Utnyttja möjligheten att ställa frågor och kommunicera med upphandlaren! Är något oklart eller kanske rentav felaktigt i underlaget så vill upphandlaren veta det. Samma sak gäller om det är någon som avstår från att vara med, eller hoppar av. Tala om att det är så, och anledningen.

Intrums erfarenhet är att tjänstemännen hos myndigheten trots allt är lyhörda för påpekanden om underlaget och gör de korrigeringar som behövs om de bara uppmärksammas på det. Men Pontus Andersson tycker att det kan vara problematiskt eftersom både frågor och svar, visas med full transparens i upphandlingen.

- Det är visserligen en rättvis metod, men gör också att det många gånger är möjligt för anbudsgivarna att dra vissa slutsatser om konkurrenternas anbudsstrategi.

Magnus Josephson, som i sin roll som utbildningsjurist hos Opic, utbildad över 1000 företag inom området upphandling menar att det är i "oskarpt läge", d.v.s. tiden mellan upphandlingarna, som är fönstret för påverkan. I skarpt läge, när upphandlingen är igång och underlaget har nått leverantören är det för sent.

- Det gäller att i rätt tid identifiera eldsjalarna inom myndigheten, de som har möjlighet att påverka,

Myndigheter får kritik för brister vid upphandlingar

Riksrevisionen har i sin årliga rapport riktat kritik mot fem myndigheter för brister vad gäller genomförda upphandlingar. Riksrevisionen är en del av riksdagens kontrollmakt och avger varje år en rapport som innehåller iakttagelser från framför allt granskning av det senaste gångna året. Tanken är att denna granskning ska ge underlag för debatt, beslut och ansvarskrävande och att skattepengarna används på ett effektivt sätt.

I lagen om offentlig upphandling, LOU, stadgas att samtliga statliga myndigheter ska följa LOU när de gör sina inköp. Myndigheterna ska vara affärsmässiga och utnyttja tillgänglig konkurrens för att på så sätt erhålla bättre kvalitet eller lägre pris på inköpta produkter. Om upphandlingen avser mindre värden kan upphandlingen ske genom direktupphandling som är en förenklad upphandlingsform. Riksrevisionen anför att den statliga upphandlingen omfattar mycket stora summor och att själva processen i LOU ofta uppfattas som krånglig och komplicerad. Av dessa skäl anser Riksrevisionen att det är motiverat att de kontrollerar att genomförda upphandlingar har skett i enlighet med LOU:s regelverk. Granskningen är dock begränsad till de upphandlingar som utgör en stor del av myndighetens verksamhet och där begångna fel skulle påverka årsredovisningen i hög grad.

Årets granskning innebar alltså kritik mot fem myndigheter för brister i upphandlingen och handlade i stort sett om att myndigheterna använder sig av LOU:s undantagsregler om direktupphandling i för stor omfattning. Dessutom konstaterar Riksrevisionen att det finns betydande brister i dokumentationen av dessa undantagsfall. Detta kan leda till försämrad konkurrens med ökade kostnader som följd för staten, menar Riksrevisionen.

Källa: *Computer Sweden, nätupplagan, den 5 mars 2009*

och de som använder tjänsten. Rätt budskap för fel öron gör ingen nytta.

Drömmen, enligt Magnus, vore att man vid upphandlingen satte ihop ett team med personer från den del av verksamheten som ska använda tjänsten. Med ett sådant upplägg kan upphandlaren ta på sig rollen att vara den som säkerställer att man följer regelboken och lämna kravställning och utvärdering till teamet. Tyvärr är det få enheter inom offentlig sektor som jobbar på det sättet.

I många upphandlingar används olika former av värderingsmodeller, allt ifrån relativt enkla modeller inriktade på pris till mer komplexa, där de olika urvalskriterierna poängsätts och/eller viktas i olika omfattning. Inom branschen anses konsultbolagens utvärderingsmodeller vara både på gott och ont. Å ena sidan bidrar de till mer nyanserade utvärderingar där andra kriterier än priset viktas in i bedömningen. Å andra sidan tenderar modellerna att återkomma i olika skepnader i andra upphandlingar, inte alltid med bästa resultat.

MWM är upphovsman till några av de modeller som använts i offentliga upphandlingar och har noterat att deras modeller kopierats och dyker upp i andra upphandlingar.

Opic erbjuder en tjänst där myndigheter kan använda sig av bolagets databas över insamlade förfrågningsunderlag från upphandlingar. När en myndighet ska sammanställa ett underlag för en kommande upphandling används i många fall underlag från andra upphandlingar och texter och andra delar ur dokumentationen kopieras till den egna upphandlingen. Även MWM finner det också bekymmersamt att deras modeller dyker upp i andra upphandlingsaffärer, ofta i omarbetad och förvanskat skick.

Opic ser ett problem med att underlag från t.ex. en upphandling av förbrukningsartiklar kopieras och används i en upphandling av inkassotjänster. Risken att beslutet kommer att vila på felaktiga underlag om myndigheten inte ser till att anpassningar görs efter de förutsättningar som gäller i den aktuella upphandlingen.

Upphandlaren kan ha ett tio-tal affärer på "kö", säger Magnus Josephson, så det är begripligt att man rationaliserar och kopierar och återanvänder dokumentation. Men man missar att modellerna konstruerats för specifika upphandlingar med förutsättningar och villkor som inte alltid stämmer överens med den egna affären. En utvärderingsmodell bör egentligen, för att få bäst effekt göras individuellt för den specifika upphandlingen.

Den samlade uppfattningen tycks vara att det fortfarande är så att merparten av utvärderingarna fokuserar på

lägsta pris även om det under senare år har skett vissa förändringar, enligt några företrädare för branschen.

Alternativa modeller med mjuka variabler är att föredra så att affären kan bli mer lönsam, inte bara billigast, menar Magnus Josephson.

På Intrum Justitia tycker man att utvecklingen går åt rätt håll, det ensidigt prispfokuserade perspektivet börjar ersättas med ett mer kvalitetsfokuserat, men det kan bli bättre.

Men införandet av modeller som utvärderar mjuka variabler är inte heller helt okomplicerat. Viktningen av de olika kriterierna orsakar mycket diskussion och kan slå hårt i valet av leverantör.

Vi har sett en del märkliga poängsättningsmodeller, konstaterar Pontus Andersson. Det kan till exempel vara när man viktat en specifik funktion i webbkriteriet högre än kvaliteten i gäldenärskontakten. Frågan är om det beror på okunnighet hos upphandlaren eller om man verkligen vill ha det så. Vi upptäcker också ibland rena konstruktionsfel i prismodellerna, vilka måste resultera i ett felaktigt beslutsunderlag om de skulle passera obemärkt.

Även hos Transcom CSM ser man det som positivt att upphandlingarna börjar bli mindre prisstyrd och istället inriktar sig på t.ex. tjänsternas kvalitet och utformning. Detta leder dock till andra problem, anser Jan Hansson, då utvärderingsprocesserna blir väldigt subjektiva utifrån den specifika upphandlande enhetens erfarenhet och kompetens.

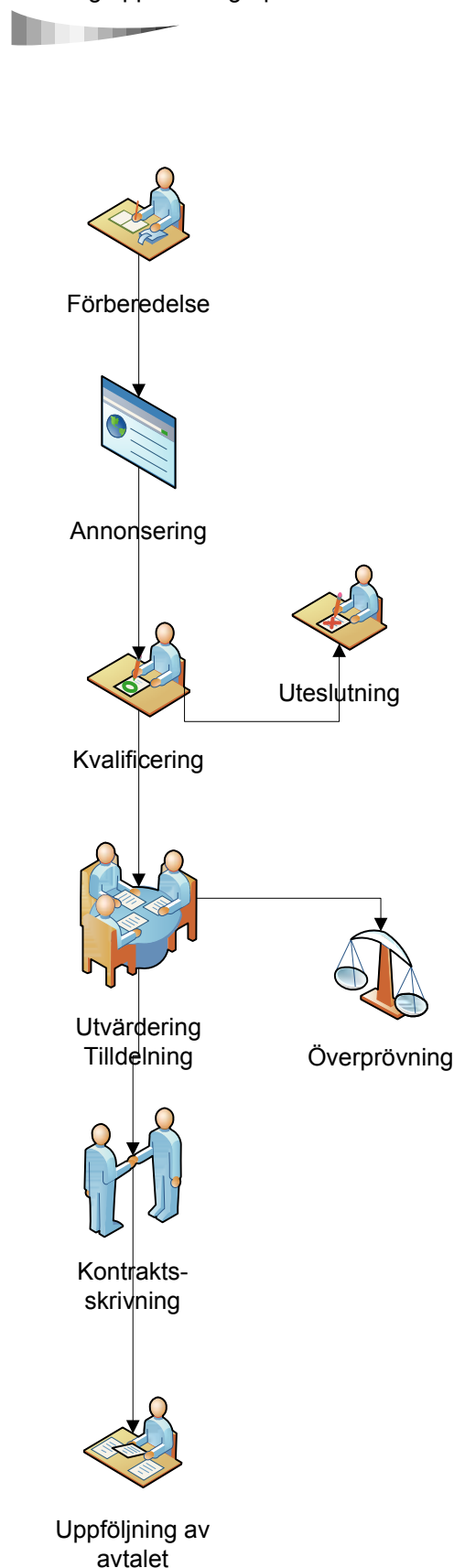
Vår erfarenhet visar också att en del upphandlande enheter ställer upp specifika krav som hänför sig direkt till en särskild leverantör och på så sätt utesluter andra potentiella leverantörer, vilket innebär att syftet med offentlig upphandling förfelas, menar Jan.

Transcom CMS har också gjort en del reflektioner över de upphandlande enheternas krav på referenser.

På vissa områden som styrs av specialreglering, t.ex. elbranschen, är det i princip omöjligt att ta sig in om man inte har referenser från samma bransch – en moment 22-situation uppstår. Man kan fråga sig om dessa krav inte är onödigt stränga med hänsyn till ändamålet för upphandlingen. Den praxis som finns talar visserligen för de upphandlande enheternas uppfattning i denna fråga, men man kan ju ifrågasätta om det verkligen kan ha varit lagstiftarens mening att LOU/LUF ska tolkas på detta sätt, säger Jan.

Charlotte Lindén, MWM, menar att inkassobolagen borde vara mer aktiva mellan upphandlingarna och ar-

Offentlig upphandling - processen

Offentlig upphandling

- processen

Förberedelser

Behovsanalys, beräkning av kontraktets totala värde, och tröskelvärd, upprättande av förfrågningsunderlag.

Annonsering

Huvudregeln är att annonseringen ska ske, vilket sätt beror på upphandlingsförfarandet. Undantag för direktupphandlingar och vissa andra angivna situationer.

Uteslutning av leverantörer

Vissa omständigheter kan leda till uteslutning av en leverantör t.ex. ekonomiskt brottslighet eller konkurs.

Kvalificering av leverantörer

Granskning av lämplighet utifrån krav i förfrågningsunderlaget, annonsen eller kvalifikationsunderlaget. Avser ekonomisk ställning samt tekniska och yrkesmässiga kapacitet. Kraven måste ha samband med och vara rimliga i förhållande till det som ska upphandlas.

Utvärdering av anbud och tilldelning av kontrakt

Tilldelning av kontrakt enligt angiven utvärderingsgrund. Kan vara det mest ekonomiskt fördelaktiga anbud eller lägsta pris. Tilldelningsbeslut med motivering upprättas och samtliga deltagande leverantörer ska informeras.

Kontraktsskrivning

Sker med bindande verkan efter den s.k. tiodagarsfristen löpt ut. Inom fristen är det möjligt för leverantör att begära överprövning av beslutet.

Avtalsperioden och uppföljning

Uppföljning av avtalet sker kontinuerligt under den avtalstid som angetts i kontraktet

Överprövning och skadestånd

Leverantören (även utländska) kan hos länsrätten begära överprövning av en pågående upphandling. Länsrätten kan då utfärda interimistiskt beslut om att upphandling inte får slutföras förrän rätten fattat sitt beslut i sakfrågan. Rätten kan besluta att upphandlingen ska göras om eller rättas till. Begäran om skadestånd inges till allmän domstol. Upphandling kan också prövas hos EU-kommissionens domstol. Upphandling kan också prövas hos EU-kommissionens domstol. Upphandling kan också prövas hos EU-kommissionens domstol som även tar upp klagomål från andra än leverantörer. Konkursverket kan i egenskap av tillsynsmyndighet ta upp ärenden av principiell betydelse. Klagomål kan också ges in till Justitieombudsmannen, Justitiekanslern och den upphandlande enhetens revisor. Nätverket SOLVIT ger leverantörerna hjälp i tillämpningsproblem. SOLVIT finns i varje EU/EES-land och i Sverige är det Kommerskollegium som är vår representant

gumentera för nyttan med en högre återvinning istället för att fokusera på kick-back och lägsta pris i själva anbudsgivningen.

- I synnerhet borde man vara mer eftertänksamma med att acceptera garantier. Risken är påtaglig att modellen sprider sig och blir praxis istället för att dyka upp i enstaka upphandlingar. Det är extra viktigt nu när vi är mitt i en lågkonjunktur där kostnadsjakten kommer ännu högre upp i prioriteringslistan.

Allt oftare förekommer kravet att anbudsgivaren ska garantera en utlovad återvinningsnivå. När inte inkasseringen upp till den nivån får inkassobolaget betala mellanskillnaden till kunden. Risken att gå med på en sådan garanti är stor för inkassobolaget, i synnerhet om det rör sig om affärer där det totala fordringsbeloppet är stort. Garantier relateras, i de flesta fallen, till inlämnade kapitalbelopp och även en sådan liten skillnad som 1 % kan innebära att hela omsättningen i affären raderas i ett svep om garantin faller ut.

Garantiåtaganden, rätt använt, kan vara bra som ett sätt att säkerställa kvalitén i tjänsten, anser Pontus Andersson på Intrum Justitia. Även om inkassobolagen ibland tycks alltför villiga att acceptera kraven på ekonomiska garantier så menar han att det är konsultbolag som Opic och MWM som bidragit till att offentlig sektor fått upp ögonen för möjligheten.

- Inom offentlig upphandling så kopplas garantierna oftast till skallkrav där leverantören inte har någon möjlighet att ställa motkrav mot myndigheten, anser Pontus. I teorin skulle de kunna ändra sin kreditpolicy så att kvaliteten på fordringarna försämrats avsevärt, vilket naturligtvis får konsekvenser för hur inkasseringen sedan lyckas. Vi borde bli bättre kravställare mot myndigheten och ta större ansvar för att påpeka orimligheter eller felaktigheter i ett upphandlingsunderlag.

Ett annat problem med garantinivåerna i upphandlingarna som Pontus nämner är de definitioner som används i beräkningen av garantinivåerna

- Alla inkassobolag använder sig av lyckandegrad eller lösningsgrad som mått på effektiviteten i indrivningen, d.v.s. hur mycket av fordringsbeloppet i de inlämnade ärendena som man lyckas driva in. Men definitionerna av hur denna beräknas kan variera stort mellan bolagen. Det är sällan man i upphandlingsunderlaget ser något krav på att anbudsgivaren ska beskriva sin tolkning av lyckandegraden. Hur vet man då att anbuden och garantiutfästelserna är jämförbara?

- Branschen borde enas om en standarddefinition så att jämförelse kan göras på ett vettigt sätt. Här har Svensk Inkasso en viktig uppgift, menar Pontus.

Om vi i branschen ska ägna oss åt lite självrannsakan så finns det röster som anser att de stora inkassobolagen har sig själva att skylla. I övrigt att kamma hem de stora affärerna har bolagen tävlat i att ge allt högre kick-back på inkassoavgiften, pressa utlovade återvinningsnivåerna allt närmre 100 % och utan större motstånd accepterat de garantikrav som ställts. När myndigheternas upphandlare träffas och utbyter erfarenheter eller sneglar på hur grannkommunen gjorde så sprider sig modellen och kraven återanvänds till nästa upphandling.

Det har också hänt att mycken möda lagts ned av anbudsgivarna på att försöka hitta hål i utvärderingsmodellerna för att kunna ta betalt för sådant som inte poängsätts eller viktas. Det får konsekvensen att i nästa upphandling så har kraven skärpts eller blivit snävare.

Uppenbart är att om vi vill se förändring hos offentlig sektor måste inkassobolagen själva ta initiativet. Både Magnus Josephson på Opic och Charlotte Lindén, MWM understryker att det ligger på leverantörerna att driva förändringsarbetet.

Från flera håll framförs önskemål om att Svensk Inkasso borde engagera sig i frågan och inleda en dialog med offentlig sektor, inte minst för att för att höja kompetensnivån hos beställarna om inkassoprocesserna och öka förståelsen för komplexiteten i tjänsten.

Om offentlig sektor ska använda mer nyanserade utvärderingsmodeller, ha tillräcklig beställarkompetens, relevanta upphandlingsunderlag och vettiga utvärderingsmodeller är det inkassobranchen som måste hitta argumenten och utforma de modeller som behövs.

En upphandling där valet av inkassoleverantör baseras

sig på lägsta pris kan missgynna alla inblandade, anser Pontus Andersson, Intrum Justitia.

- För leverantören inte ihop kalkylen kan det bli svårt att leverera önskad kvalitet i rutiner och gäldenärskontakter. Det försämrar förutsättningarna för att ge gäldenären bästa handlingsalternativ till betalning för just honom/henne. Och i slutändan drabbar det den upphandlande parten som får en sämre inkassering. Detta är något som de som upphandlare bör ta i beaktande när man konstruerar sina utvärderingsmodeller.

Hur väl man lyckas i inkasseringen hänger inte ensidigt ihop med hur många ansökningar om betalningsföreläggande som lämnas in till Kronofogden utan vilar lika mycket på fingertoppskänsla och förhandlingsförmåga i kontakten med gäldenären. Ett lågt pris med hög kick-back och hela risken för utläggen hos inkassoleverantören kan verka vara det enklaste och

bekvämaste valet för en upphandlande myndighet, men kan i realiteten istället bli det minst ekonomiskt fördelaktiga. Ju lägre pris desto mindre handläggningstid kan inkassobolaget lägga på varje ärende, vilket också får konsekvenser för återvinningsnivåerna. Mindre pengar tillbaks till kassan med andra ord.

Kvalité kostar helt enkelt. Frågan är hur vi ska övertyga offentlig sektor om det.

Text; Maria Nyrén Ivarsson Elisabet Hammar

Rättslig Vägledning

Det är magert med prejudicerande fall som skulle kunna ge praxis på området. Redaktionen har letat efter domar som skulle kunna ge anvisningar om var gränserna går.

Vad gäller praxis på områden finns inte mycket att hämta från Regeringsrätten, som är sista rättsliga instans för offentlig upphandling. Det kan vara svårt att få sin sak prövad, eftersom det krävs prövningstillstånd i både kammarrätten och i regeringsrätten.

Säkra Betalningar har bara hittat en dom, från länsrätten i Hallands län, som avser inkassobranchen. I det fallet meddelade varken kammarrätten eller regeringsrätten prövningstillstånd.

Målet handlade om Landstinget i Halland som genomfört en förenklad upphandling avseende inkassotjänster. Den klagande leverantören menade att Landstinget begränsade antalet potentiella anbudsgivare genom att i anbudsfrågan uppställa ett skallkrav som innebar att anbudsgivarna måste ha eller ha haft ett avtal med minst ett landsting under de senaste tre åren. Leverantören yrkade därför att upphandlingen skulle göras om eller i vart fall rättas till då upphandlingen stred mot regeln om affärsmässighet och var i strid mot EG-rättsliga principer, då framför allt proportionalitetsprincipen.

Länsrätten kom fram till att det uppställda skallkravet och utvärderingsprinciperna inte var i strid med proportionalitetsprincipen, någon annan EG-rättslig princip eller i övrigt i strid med LOU:s regler. Länsrätten hänvisade till ett yttrande från Nämnden för offentlig upphandling (vars uppgifter tagits över av Konkurrensverket). Där

sägs att det måste vara ett rimligt förhållande mellan det eftersträfvade målet med skallkravet och de vidtagna åtgärderna. Nämnden anförde att av EG-domstolens praxis avseende proportionalitetsprincipen framgår att en bedömning av om en åtgärd strider mot denna princip ska göras genom en "strukturerad avvägning" i flera steg mellan motstående intressen, där t.ex. de negativa effekterna av en omständighet ska utvärderas. Länsrätten menade att rätten vid denna avvägning framför allt beaktat det som landstingen anförde vad gäller vikten av erfarenhet av den specifika problematiken vid hantering av skulder som uppstått inom hälso- och sjukvårdssektorn samt strävan om att leverantören besatt erfarenhet och kunskap om de offentligrättsliga reglerna och att det aktuella skallkravet därför var nödvändiga.

Källa: Dom från Länsrätten i Hallands län, meddelad den 19 februari 2008, mål nr 20-08 E

Vi har också hittat en dom från kammarrätten i Stockholm där man däremot funnit att ett statligt verk inte delat upp sin upphandling av IT-konsulttjänster på ett proportionerligt sätt och att förfarandet därför stred mot proportionalitetsprincipen. Upphandlingen genomfördes genom en öppen upphandling och som villkor för att lämna anbud angavs att deltagande i vissa anbudsområden uteslöt deltagande i andra anbudsområden. En av de potentiella leverantörerna begärde överprövning av upphandlingen och anförde att systemet innebar att anbuds-givarna hindrades att lämna anbud för samtliga

områden som skulle upphandlas och att detta var i strid mot LOU:s krav på utnyttjande av konkurrensmöjligheter och affärsmässighet. Det statliga verket menade i sin tur att det aktuella villkoret hade som syfte att säkerställa bredden av potentiella leverantörer för att utnyttja befintlig konkurrens på ett effektivt sätt.

Kammarrätten höll med konkurrensverket som i begärt yttrande uttalade att det uppställda villkoret var en mycket ingripande åtgärd. Det statliga verket hade därför att visa att det inte fanns något annat alternativ som var mindre ingripande. Kammarrätten anförde vidare att det fanns många andra möjligheter för att underlätta deltagande i upphandlingen för små och medelstora företag. Som exempel angav kammarrätten en möjlighet att dela upp upphandlingen i mindre delar eller tillåta samarbete mellan flera små leverantörer genom att ge konsultmäklare rätt att teckna ramavtal. Kammarrätten förordnade därför att upphandlingen skulle göras om. Domen är överklagad till regeringsrätten.

Källa: Dom från kammarrätten i Stockholm, meddelad den 30 december 2008, mål nr 4283-08

Andra rättsfall som kan vara av intresse är dom från kammarrätten i Sundsvall, mål nr 3474-08 och 3214-08 och dom från kammarrätten i Stockholm, mål nr 3706-08.

Maria Nyrén Ivarsson

Liten ordlista – LOU

Klassiska lagen

Lagen (2007:1091) om offentlig upphandling för upphandlingar inom den klassiska sektorn. Trädde i kraft den 1 januari 2008 och har ersatt Lagen (1992:1528) om offentlig upphandling.

LUF

Lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, även kallad försörjningslagen, och har ersatt Lagen (1992:1528) om offentlig upphandling.

A-tjänst

Tjänster som lätt kan bli föremål för gränsöverskridande handel, t.ex. datatjänster, redovisning, revision och bokföring samt fastighetsförvaltning.

B-tjänst

Tjänster som är mindre lämpliga för gränsöverskridande handel t.ex. hotell- och restaurangtjänster samt utbildning.

Tröskelvärden

Om upphandling avser varor, byggtreprenader och A-tjänster gäller olika bestämmelser beroende på upphandlingskontraktets värde och vem som gör upphandlingen.

Kvalifikationskrav

Krav som ställs på leverantörens finansiella och ekonomiska ställning samt tekniska förmåga och kapacitet.

Förfrågningsunderlag

Skriftligt underlag för anbud och som tillhandahålls en leverantör av den upphandlande enheten.

TED

Tender Electronic Daily – som huvudregel gäller att upphandlingen ska annonseras i TED. Publicering sker även i EUT, som är EU:s officiella tidning.

Kommersiella villkor

Villkor som ska gälla under avtalstiden.

Tilldelningsbeslut

Underrättelse till anbudsgivarna om de beslut som fattats avseende ramavtal eller att tilldela ett kontrakt. Ska innehålla motivering till beslutet.

Tiodagarsfristen

Innebär att 10 dagar måste ha gått från det att tilldelningsbeslutet lämnats till samtliga anbudsgivare innan ett kontrakt kan tecknas med den vinnande anbudsgivaren.

Avrop

Beställning i enlighet med villkoren i ett ramavtal.

Skall krav

Krav som leverantören måste uppfylla för att dennes anbud över huvud taget ska kvalificera sig för utvärdering av den upphandlande myndigheten.

Bör krav

Krav som inte är obligatoriska men som syftar till att tjäna som underlag vid en bedömning om hur väl ett anbud stämmer överens med utvärderingskriterierna.

Direktupphandling

Inga krav på infordrande av anbud. Upphandlingen får göras utan ett formbundet förfarande och får användas när upphandlingens värde är lågt eller vid synnerliga skäl.

Förenklad upphandling

Används t.ex. för varor, byggtreprenader och tjänster under tröskelvärdena eller vid B-tjänster oavsett värde. Alla leverantörer har rätt att delta och ska lämna anbud. Den upphandlande enheten får förhandla med en eller flera anbudsgivare.

Förhandlad upphandling

Gäller över tröskelvärdena då vissa leverantörer bjuds in att lämna anbud och där en förhandling sedan sker med en eller flera av dem. Förfarandet kan endast tillämpas vid väldigt speciella fall.

Ramavtal

Avtal mellan en upphandlande myndighet/enhet och en eller flera leverantörer och som anger villkoren för senare tilldelning av kontrakt.

Selektiv upphandling

Gäller över tröskelvärdena och där vissa leverantörer inbjuds att lämna anbud.

Öppen upphandling

Gäller över tröskelvärdena och där alla leverantörer får lämna anbud.

Icke diskrimineringsprincipen

En av de grundläggande principerna i lagstiftningen och innebär ett förbud att direkt eller indirekt diskriminera leverantörer.

Likabehandlingsprincipen

En av de grundläggande principerna i lagstiftningen och innebär att alla leverantörer ska behandlas lika och att den upphandlande myndigheten inte får gynna/missgynna en leverantör genom att t.ex. utforma förfrågningsunderlaget på ett visst sätt.

Principen om ömsesidigt erkännande

En av de grundläggande principerna i lagstiftningen och inom EU och innebär att en medlemsstats upphandlande myndigheter/enheter måste erkänna handlingar som utfärdats av andra behöriga myndigheter i andra medlemsstater inom EU.

Proportionalitetsprincipen

En av de grundläggande principerna i lagstiftningen och innebär att den upphandlande enheten inte får ställa större krav på leverantören än nödvändigt med hänsyn till ändamålet för den aktuella upphandlingen.

Transparensprincipen

En av de grundläggande principerna i lagstiftningen och inom EU och innebär att upphandlingsprocessen ska kännetecknas av förutsebarhet och öppenhet.

Teori och verklighet ur Konkurrensverkets perspektiv

Konkurrensverket har en viktig roll för hur LOU tillämpas och hur offentlig upphandling efterlevs – eller inte efterlevs. Men hur ser det egentligen ut med verkets möjligheter att verka för lagens syfte och mål?

Säkra Betalningar kontaktade KKV för att få myndighetens syn på lagen, dess syften och hur processen fungerar. Peter Lindblom är avdelningschef på Konkurrensverkets upphandlingsavdelning:

- Syftet med införandet av lagen är att upphandlande myndigheter på bästa sätt ska använda de offentliga medel som finansierar offentliga upphandlingar, genom att uppsöka och dra nytta av konkurrensen på aktuell marknad. Samtidigt syftar regelverket till att ge leverantörerna möjlighet att tävla på samma villkor i varje upphandling. Lagstiftningen bygger på de gemenskapsrättsliga direktiven, vars syfte är att bidra till att förverkliga den inre marknaden genom att motverka hinder mot den fria rörligheten för varor, tjänster och byggentreprenader.

På frågan om det blivit som lagstiftaren och

politikerna tänkte sig när lagen infördes menar Peter Lindblom att det är svårt att avgöra med tanke på den kritik som ständigt riktas mot offentlig upphandling. Kritiken kan i sig vara missriktad i och med att man inte alltid ser helheten men att de grundläggande principerna för offentlig upphandling: likabehandling, icke-diskriminering, transparens (öppenhet), proportionalitet och ömsesidigt erkännande, måste i sig anses vara synnerligen godtagbara.

Det som är positivt med den offentliga upphandlingen, anser Peter, är den är betydelsefull för tillväxt och sysselsättning.

- En effektiv offentlig upphandling bidrar till väl fungerande marknader genom att företag tävlar om att leverera god kvalitet till konkurrenskraftiga priser. Detta förutsätter emellertid att det finns väl anpassade regler som på ett effektivt sätt förhindrar eller försvårar beteenden och förfaranden (t.ex. otillåten direktupphandling) som är ägnade att begränsa eller snedvräda konkurrensen.

Konkurrensverket verkar för klara och tydliga upphandlingsregler, vilka i förening med effektiv tillsyn och sanktionsmedel som ger möjlighet att ingripa mot olika typer av missbruk och korruption. Det skapar förutsättningar för en effektiv konkurrens så att såväl företag, upphandlande myndigheter som konsumenter får tillgång till produkter av god kvalitet till förmånliga

priser, vilket också främjar en god resurshushållning. Effektiv konkurrens medför också att leverantörernas konkurrenskraft stärks.

I upphandlingslagstiftningen ställs krav på att upphandlingar ska genomföras på ett öppet och transparent sätt. Det är viktigt för att kunna dra nytta av konkurrensen på olika marknader.

Det har också skett förbättringar i flera avseenden

i och med införandet av de nya upphandlingslagarna fr.o.m. den 1 januari 2008, fortsätter Peter.

- Anpassningen till EG-direktiven genom att upphandlingslagstiftningen delats upp i två lagar LOU (klassiska sektorn) LUF (försörjningssektorerna) är en sådan. Lagarna har strukturerats på ett sätt som mer kronologiskt följer upphandlingsprocessen och ger även upphandlande myndigheter utrymme att i upphandlingar ställa krav avseende miljö- och sociala hänsyn. Positivt är också att det förts in en möjlighet att förkorta

Foto: Catharina Biesert

Peter Lindblom, Konkurrensverket

tidsfristerna genom att den upphandlande myndigheten tillhandahåller annons och förfrågningsunderlaget elektroniskt.

Trots en rad förbättringar så kan KKV konstatera att det finns problem med gällande lagstiftning. Myndigheten saknar idag effektiva och kraftfulla rättsmedel, vilket gör det svårt att komma till rätta med förfaranden som strider mot regelverket.

- I dagsläget är det endast en leverantör som anser sig ha lidit skada eller kan komma att lida skada som får överpröva en upphandling, vilket inte är tillfredställande.

KKV har uppmärksammat att många av upphandlande myndigheter tycker att regelverket är för komplext medan leverantörerna klagat på undermåliga förfrågningsunderlag med alltför många och otydliga krav. Därmed blir den administrativa bördan för betungande, vilket kan vara särskilt problematiskt för små och medelstora företag (SME-företag) eller leverantörer med begränsad erfarenhet av att delta i offentlig upphandling. Eftersom majoriteten av Sveriges företag är just SME-företag är det viktigt att regelverket inte uppställer hinder eller försvårar deltagandet i offentlig upphandling för sådana företag.

Det pågår en del arbete inom EU och i Sverige

som gäller regelverket kring offentlig upphandling, berättar Peter Lindblom. KKV har i uppdrag att komma med förslag på åtgärder som kan främja en effektiv och väl fungerande offentlig upphandling och detta har resulterat i två delrapporter ("Åtgärder för bättre konkurrens") till Regeringen. I rapporterna finns ett antal förslag på förändringar och regelförenklingar av gällande lagstiftning och KKV kommer inom kort presentera en slutrapport. Förenklade regler, verkningfulla sanktioner vid överträdelse av lagstiftningen och färre antal domstolar som prövar är bl.a. några av förslagen.

Maria Nyrén Ivarsson
Elisabet Hammar

Rapporterna "Åtgärder för bättre konkurrens" del 1 och 2 kan hämtas från Konkurrensverkets hemsida : www.kkv.se under "Rapporter".

Fråga Juristen

Maria Nyrén Ivarsson ger svar på frågor av juridisk karaktär och som rör aktuella ämnesområden för branschen.

Har du någon juridisk klurighet du undrar över? Välkommen att inkomma med din fråga till oss. Mejla gärna dina frågor till kansliet@svenskinkasso.se med rubriken "Fråga juristen".

Jag har ett företagsrekonstruktionsärende där det finns en hyresskuld som uppstod före det att företagsrekonstruktionsförfarandet inleddes. Enligt reglerna i lag om företagsrekonstruktion får ju ett företag inte betala skulder som uppstått innan förfarandet inletts förrän ett ackordsförslag upprättats. Hyresvärden undrar dock om han har rätt att säga upp det aktuella hyresavtalet med stöd av att hyresrätten är förverkad p.g.a. obetalda hyror?

Svar: När det gäller ett hyresavtal vid ett företagsrekonstruktionsförfarande är det förmodligen ofta så att en förverkandegrund av hyresavtalet föreligger p.g.a. hyrestagarens är i dröjsmål med erläggandet av hyra. Om hyresvärden skulle ha rätt att åberopa en sådan

förverkandegrund skulle detta motverka syftet med en företagsrekonstruktion då hyrestagaren är beroende av en lokal för att kunna driva verksamheten vidare efter att rekonstruktionen avslutats.

I lag (1996:764) om företagsrekonstruktion (2:20) stadgas därför att en hyresvärd som före beslut om företagsrekonstruktion fått rätt att häva avtalet på grund av t.ex. dröjsmål med att erlägga betalning för hyran inte får häva avtalet med hänvisning till den obetalda hyran, om hyrestagaren med rekonstruktörens samtycke inom skälig tid begär att avtalet ska fullföljas. För att hävningsförbudet ska gälla måste alltså hyresgästen på hyresvärdens begäran inom skälig tid lämna besked om att avtalet ska fullföljas.

Om hyresgästen meddelar hyresvärden att han önskar fullfölja hyresavtalet är dock hyresvärden skyldig att fortsätta att prestera enligt avtalet endast om hyrestagaren fullgör sina åtaganden (t.ex. erlägger hyra), eller om anstånd har medgivits beträffande vissa prestationer, ställer säkerhet för dem.

Hyresvärden har även rätt att kräva säkerhet för hyrestagarens framtida betalningar om det finns särskilda skäl att skydda hyresvärden mot förlust.

I praktiken innebär alltså detta att hyresvärden inte kan säga upp avtalet om erforderlig säkerhet ställs.

Är en gäldenär skyldig enligt lag att betala en påminnelseavgift?

Svar: I lagen (1081:739) om ersättning för inkassokostnader m m (2 S) finns en lagstadgad skyldighet för en gäldenär att erlägga betalning för en påminnelseavgift under förutsättning att borgenären och gäldenären träffat en överenskommelse härom. Dessutom måste en sådan överenskommelse ha träffats mellan parterna senast vid skuldens uppkomst. Vid bedömningen av när skulden uppkom/när parterna ingick ett avtal ska fordrings- och avtalsrättsliga regler tillämpas. Enligt förarbetena till ovan nämnda lag innebär det i praktiken att borgenären måste på ett tydligt sätt ha gjort klart för gäldenären att denne är skyldig att ersätta kostnader för en betalningspåminnelse och att gäldenären har accepterat en sådan skyldighet. Det torde således inte vara tillräckligt att först i samband med utskick av faktura ange denna skyldighet på själva fakturan.

I de allra flesta fall kan borgenären endast ålägga gäldenären att betala en påminnelseavgift per fordran.

Det står i strid med god inkassosed att vidta inkassoåtgärder för en fordran på en påminnelseavgift som gäldenären inte har åtagit sig att betala.

Maria Nyrén Ivarsson
Svensk Inkasso

Fakta om Företagsrekonstruktion

I lag (1996:764) om företagsrekonstruktion regleras förfarandet företagsrekonstruktion som innebär att en näringsidkare kan få en möjlighet att vid t.ex. ekonomiska problem rekonstruera sin verksamhet.

En ansökan görs till tingsrätten och kan göras av både en gäldenär och en borgenär.

En förutsättning för att beslut om företagsrekonstruktion ska meddelas är att det kan antas att gäldenären inte kan betala sina förfallna skulder eller att sådan oförmåga inträder inom kort.

Tingsrätten utser en rekonstruktör vars uppgift är att medverka när företagsrekonstruktionen genomförs.

Lagen anger vilka steg som måste följas under själva rekonstruktionsförfarandet och i gengäld skyddas näringsidkaren mot s.k. säranktioner, t.ex. utmätning eller konkurs från enskilda fordringsägare.

Reglerna har likheter med de regler som gäller för konkurs, t.ex. bestämmelser om bouppteckning och återvinning.

I huvudsak skiljer man på två olika typer av rekonstruktioner:

Rekonstruktioner i sak – inriktar sig på att förändra näringsidkarens produktion för att försöka öka lönsamheten och är en förutsättning för att säkerställa en sund ekonomi i ett längre perspektiv.

Finansiella rekonstruktioner – direkta åtgärder vidtas för att förbättra gäldenärens finansiella ställning, t.ex. aktieägartillskott och en ackordsuppgörelse med fordringsägarna.

En kombination av både sak – och finansiell rekonstruktion är ofta nödvändigt om näringsidkaren har ett väldigt allvarligt ekonomiskt läge.

Källa: lag (1996:764) om företagsrekonstruktion

Framtiden ljusare för skuldsatta barn

Förra året genomförde Datainspektionen en unik kartläggning som visade att det finns över 60 000 barn och ungdomar i Sverige som är skuldsatta. Undersökningen satte fokus på problemet och fick bland annat barnombudsmannen att agera. Nu ser framtiden betydligt ljusare ut för dessa barn.

Under de senaste åren har frågan om skuldsättning av barn uppmärksammats mer och mer. Barn med skulder riskerar att få börja sina vuxna liv med betalningsanmärkningar hos kreditupplysningsbolagen vilket gör att de har mycket små chanser att kunna ta banklån eller teckna kontrakt för hyreslägenheter.

För att minska risken för att barn skuldsätts har vissa lagändringar redan införts, bland annat trädde en lagändring i kraft nu vid årsskiftet som förhindrar att föräldrar kan handla saker på kredit i sina barns namn. Sedan ett par år arbetar en grupp som i huvudsak består av representanter för branschorganisationen Svensk Inkasso, Datainspektionen, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten och Yrkesföreningen för Budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst med att försöka hitta vägar för att komma till rätta med skuldsättningen av barn.

Fram till förra året var det dock ingen som visste hur stort problemet med skuldsatta barn egentligen är.

Under 2008 genomförde Datainspektionen, för första gången någonsin, en kartläggning av omfattningen av barns skulder, vilka typer av skulder barn drabbas av och om hanteringen av skulderna hos inkassoombuden sker i enlighet med god inkassosed.

Resultatet från undersökningen visade att det fanns drygt 79 500 pågående kravärenden mot personer som var underåriga då skulden uppkom. 63 000 av ärendena rörde barn och ungdomar som fortfarande är underåriga.

Majoriteten av skulderna rörde små belopp. 76 % av ärendena gällde skulder som var mindre än 500 kr. I endast 0,5 % av ärendena var skulden mer än 10 000 kr.

Även om undersökning visade att barnens skulder hade uppstått genom köp av bland annat skolfoton, prenumerationer, postordervaror, bredband och telefoni, så framkom att det stora problemet var offentligt rättsliga fordringar, ofta i form av avgifter för uteblivna vårdbesök.

Datainspektionens undersökning fick barnombudsmannen att reagera och agera. Ombudsmannen kallade till sig några av de största landstingen för överläggning. "Målet är att barn inte längre ska skuldsättas och att de barn som redan är skuldsatta ska lösas från skulderna", sade barnombudsman Fredrik Malmberg i ett pressmeddelande. Hittills har reaktionerna från landstingen överlag varit positiva.

Vår kartläggning av antalet skuldsatta barn har satt fokus på problemet hos såväl massmedia och politiker som beslutsfattare, landsting och inkassobolag. Redan under arbetet med undersökningen såg vi en tendens till att antalet inkassoärenden mot gäldenärer som var underåriga då fordran uppkom minskar, vilket troligen är en effekt av den uppmärksamhet som frågan om skuldsättning av barn har fått den senaste tiden.

För mig känns den här utvecklingen inte bara nödvändig utan självklar. Om femåriga Lisa missar ett tandläkarbesök så är felet, och skulden, inte hennes utan hennes vårdnadshavare.

*Håkan Meurling
Områdesansvarig för tillsyn av inkasso verksamhet på Datainspektionen*

Läs mer om Datainspektionens undersökning

Rapporten Skuldsatta barn kan kostnadsfritt hämtas som pdf-dokument på Datainspektionens webbplats www.datainspektionen.se (under rubriken Ladda ner & beställ). Där kan den även beställas som trycksak och kostar då 53 kronor inklusive moms.

Inför policy för handläggning av ärenden mot underåriga

Datainspektionens undersökning visade att det finns brister när det gäller kontrollen av gäldenärsidentiteten och grunden för fordran samt kunskaperna för att genomföra dessa kontroller på ett korrekt och effektivt sätt. Dessa brister kan få till följd att bolagen ibland närmar sig fel person vid till exempel krav eller uppgörelser om avbetalning. Datainspektionen rekommenderar därför att inkassoombud som åtar sig uppdrag mot underåriga gäldenärer har en särskild policy för handläggningen av dessa ärenden.

Håkan Meurling

Nytt it-stöd för skuldsaneringen

Skuldsaneringsprocessen på Kronofogdemyndigheten **inför ett nytt it-stöd våren 2009. Vi från Kronofogdemyndighetens sida vill därför göra er uppmärksamma på några punkter som direkt eller indirekt kan påverka er i samband med införandet eller på sikt.**

Skuldsaneringens nya it-stöd innebär en helt elektronisk ärendehantering

Det nya it-stödet bygger på en helt elektronisk ärendehantering och elektroniska akter. Alla handlingar ska göras tillgängliga i elektronisk form.

Elektronisk ärendehantering underlättar arbetet med att fördela ärenden mellan teamen och att fördela arbetsuppgifter inom och mellan teamen. På så vis kan vi uppnå ett bättre flöde, en jämnare process och enhetligare arbetssätt och handläggningstider. Ni kommer därför i större utsträckning än i dag se att ett ärende komma att handläggas på vilket skuldsaneringsteam som helst.

På sikt kommer e-tjänster att kunna kopplas till det nya it-stödet så att kommunikationen mellan myndigheten och er som intressenter underlättas. Några sådana tjänster kommer dock inte att finnas på plats initialt.

Central skanning

För att få in alla handlingar elektroniskt i systemet kommer handlingarna att skannas in. Dokumenten kommer att skannas centralt av extern leverantör.

Initialt ska ni skicka era dokument till de nu kända adresserna till skuldsaneringsteamet vid Kronofogdemyndigheten.

Målbilden för framtiden är att alla handlingar ska skickas till en för alla skuldsaneringsteam gemensam adress. Ni kommer i god tid få reda på när denna förändring sker så att ni kan ställa om era system.

Centrala utskrifter

Ett av målen med det nya it-stödet är ett enhetligare arbetssätt. Detta kommer bl.a. att innebära att vi kommer att producera enhetligare beslut. Alla skrivelser och beslut som vi upprättar i it-stödet sker i fördefinierade mallar. Dessa kommer att skickas ut centralt av en extern leverantör.

Under en övergångsperiod, fram till hösten 2009, kommer vi att arbeta i dubbla system, d.v.s. både i det nya och det gamla it-stödet. Våra skrivelser och beslut kommer därför under denna period variera mer än tidigare.

Sammanfattning

Vi från Kronofogdemyndighetens sida vill som sagt redan nu flagga för de förändringar som komma skall. Ni kommer i god tid få mer information när förändringar sker som direkt kommer att påverka er som parter i skuldsaneringsärenden.

Foto: Joakim Folke

Anna-Carin Gustafsson Åström

Gemensam strategi för Nordiska Konsumentombudsmän

Konsumentombudsmännen i de nordiska länderna (Sverige, Norge, Danmark, Finland och Island) har i ett möte i Reykjavik enats om att förstärka insatserna för att slå vakt om konsumenternas intressen inom finanstjänster. Bland de åtgärder som planeras är att granska hur väl banker och andra låneinstitut följer gällande regelverk så att låntagarna skyddas mot oskäliga avtalsvillkor.

Finansiella tjänster är sedan tidigare ett prioriterat område för Konsumentverket och för KO. Generaldirektör Gunnar Larsson understryker att övervakning av t.ex. kreditgivning är extra viktigt nu, när konsekvenserna av den globala finanskrisen ännu är oöverblickbara.

Källa: Konsumentverket, pressmeddelande 12 mars 2009.

Konsumentombudsmannen tar strid mot oskälig avtalsbindning

Konsumentombudsmannen, KO har uppmärksammat att många företag som säljer abonnemangstjänster till konsument tillämpar s.k. negativ avtalsbindning, d.v.s. avtalsperioden förlängs med automatik om inte konsumenten aktivt avsäger sig tjänsten. Att lägga ett sådant ansvar på konsumenten är oskäligt och bara tillåtet i undantagsfall.

KO har därför beslutat att ta Canal Digital, som tillämpar metoden för digital-tv abonnemang till marknadsdomstolen. KO vill nu att domstolen slår fast att negativ avtalsbindning gynnar säljaren på konsumentens bekostnad och fortfarande är förbjudet. Domen väntas få stora effekter även för andra bolag. Många företag i olika branscher tillämpar negativ avtalsbindning med avtal som innebär att konsumenten själv måste agera för att avtalet ska upphöra.

Källa: Konsumentverket, pressmeddelande 2 februari 2009

Föreningen Svensk Inkasso

Svensk Inkasso är en ideell förening för företag inom inkassobranchen med målsättningen att verka för en seriös bransch, upprätthålla god inkassosed och att tillvarata medlemmarnas, borgenärernas och branschens intressen.

Bland medlemsföretagen återfinns inkassoföretag som bedriver inkasso för annans räkning och därtill återfinns som associerade medlemmar andra företag och organisationer inklusive statliga och kommunala bolag/förvaltningar som har intresse i inkassobranchen (t ex genom att bedriva egeninkasso).

Föreningen har för närvarande ett femtiotal medlems- och associerade företag.

Professorns betraktelser

Jag har inte alltid rätt, men jag har i alla fall aldrig fel.

Det går normalt sett inte att bevisa att en parameter har en viss magnitud. Men man kan i alla fall bevisa att den med given signifikansnivå inte har en viss magnitud.

Så om de av de ärenden som inkassobolaget har skickat till kronofogden för betalningsföreläggande i november har en andel slutbetalda ärenden på 60.1 % och i december på 52.9 %, kan man då bevisa att november har en högre lyckandegrad?

Nej egentligen inte, men vad man kan påvisa är att om man antar att motsatsförhållandet råder, d.v.s. att de är lika men att en slump gett vid handen att de har olika resultat, och sedan tittar på vad sannolikheten för detta är så kan man komma fram till hur sannolikt det är att de egentligen är olika. Denna sannolikhet erhåller man genom att studera standardavvikelsen och på så sätt kommer man fram till att om de har samma sannolikhet att lyckas och man samtidigt observerat denna differens så är det si eller så sannolikt.

Således kan man endast säga att med en si och en så sannolikhet är de olika. Då kan man säga att med en si

eller så konfidens kan jag förkasta hypotesen om att de är lika. Dessutom går inte resonemanget att invertera, d.v.s. man kan inte säga att de är lika bara för att det är liten sannolikhet att hypotesen kan förkastas.

Så vad man egentligen gör när man ska påvisa något är endast att påvisa att motsatsen med största sannolikhet är fel. Bakvänt?

Kanske det – men vad är inte det – det beror väl alltid på var man står.

Foto: Elisabet Hammar

För certifieringsprogrammet påbörjas vårterminen den 9 mars i Stockholm och den 16 mars i Göteborg. Datum för utbildningsprogrammet kan du se nedan under studiekalendern. Programmet innehåller som tidigare åtta heldagar varpå det följer tentamen för fem dagar. Vill man endast gå på vissa av dagarna utan att genomgå certifiering väljer man det alternativet. I korthet ser innehållet ut så här:

Dag 1 : Att ingå ett avtal -	Avtalsrätt och kreditbedömning
Dag 2 : Bedriva inkassoverksamhet -	Regler avs. inkasso, Datainspektion, Inkassonämnd
Dag 3 : Kronofogden -	Vad händer vid verkställighet, hur arbetar kronofogden
Dag 4 : Djupdykning i spec.områden -	Preskription, underårig, kkrl, kommunikation
Dag 5 : Obeståndssituationer-	Konkurs, skuldsanering, företagsrekonstruktion, styrelseansvar

Dag 6 : Förhandling-	Att bli en bättre förhandlare, förstå sig själv och sin motpart
Dag 7 : Tvist och förlikning -	Teori och praktiska tips från en advokat
Dag 8 : Rättegång och avslutning	Rättegångsspel och avslutning för certifieringsgruppen

Programmet varvar teori och praktik och varvas med gruppvningar och diskussion. Förutom de fasta föreläsarna kommer gästföreläsare och delar med sig av senaste nytt. I Stockholm finns lektionssalen på fina World Trade Center ovanför Centralstation. I Göteborg blir vi väl omhändertagna på Elite Plaza, Västra hamngatan 3.

Mer information finns i utbildningsfoldern hos kansliet (08-731 43 90) eller på hemsidan: www.svenskinkasso.se

Väl mött /
Marie Bråberg, rektor

Anders Cardell

Marie Bråberg /Rektor

Mats Bergström

Studiekalender		Måndag 9 mars
Tisdag 10 mars	Måndag 16 mars	Tisdag 17 mars
Inkassokunskap (Sthlm)	Avtalsrätt, kreditinformation (Gbg)	Inkassokunskap (Gbg)
Torsdag 23 april	Fredag 24 april	Måndag 27 april
Summarisk process/KFM (Sthlm)	Specialinkasso/kommunikation (Sthlm)	Summarsik process/KFM (Gbg)
Tisdag 28 april	Onsdag 13 maj	Torsdag 14 maj
Specialinkasso/kommunikation (Gbg)	Obestånd (Sthlm)	Förhandlingsteknik (Sthlm)
Måndag 25 maj	Tisdag 26 maj	Onsdag 3 juni
Obestånd (Gbg)	Förhandlingsteknik (Gbg)	Process/förlikning (Gbg)
Torsdag 4 juni	Måndag 15 juni	Tisdag 16 juni
Rättegång/avslutning (Gbg)	Process/förlikning (Sthlm)	Rättegång/avslutning (Sthlm)

Notiser

Förslag på ändringar i stiftelselagen

Regeringen har i en proposition föreslagit en del ändringar i stiftelselagen. Ändringarna ska förbättra tillsynen över stiftelser och införa lättnader för stiftelserna avseende bokföring och revision. I propositionen föreslås även åtgärder som ska motverka förekomsten av missbruk av stiftelseformen.

Förslagna ändringar innebär bl.a. att alla stiftelser ska registreras i ett stiftelseregister och tilldelas ett organisationsnummer. Tillsynen över stiftelserna ska koncentreras till ett färre antal länsstyrelser än i dagsläget och även stiftelser som har bildats av eller tillsammans med staten, en kommun eller ett landsting samt stiftelser som förvaltas av en statlig myndighet ska omfattas av fullständig tillsyn. Man inför också en bokföringsskyldighet och en skyldighet att upprätta årsredovisning om stiftelsens tillgångar överstiger 1,5 milj kr.

För att förhindra att stiftelser utnyttjas för ekonomiska oegentligheter föreslås också att en insamlingsstiftelse måste använda minst ¾ av sina intäkter för stadgat ändamål, under tre sammanhängande räkenskapsår.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Källa: Proposition 2008/09:84

Föräldrabalken ändrad för att skydda barn mot skulder

För att minska risken för missbruk av barns tillgångar och stärka det allmännas tillsyn har lagstiftaren från och med den 1 januari 2009 infört vissa förändringar i den tidigare reformerade föräldrabalken. Ändringarna innebär att föräldrarna inte utan överförmyndarens samtycke kan vidta rättshandlingar så att en skuld uppstår för barnet. Möjligheten att använda s.k. spärrade bankkonton – konton som föräldrarna inte kan disponera utan överförmyndarens godkännande – utvidgas och överförmyndaren ges en rätt att också spärra vissa finansiella tillgångar t.ex. aktier och fondandelar. Denna möjlighet gäller även gode män och förvaltare.

Överförmyndarens möjlighet till insyn förstärks också genom att överförmyndaren ges större möjligheter att ta del av information och då både från andra myndigheter och från företag inom den finansiella sektorn. Även länsstyrelsernas tillsynsuppdrag har gjorts vidare genom att även innefatta kontroll av utbildningen och även en rådgivande funktion.

Källa: Proposition 2007/08:150

Förslag om sänkt aktiekapital i privata aktiebolag

Utredningen om ett enklare aktiebolag föreslog i sitt delbetänkande (SOU 2008:49) att kravet för minsta tillåtna aktiekapital i ett aktiebolag ska sänkas från nuvarande 100 000 kr till 50 000 kr. Utredningen hade vägt samman intresset för att fler mindre företag ska kunna drivas i aktiebolagsform och de konsekvenser som en sänkning skulle kunna innebära, t.ex. i form av ökade krav på säkerheter från borgenärer. I delbetänkandet fanns också ett alternativt förslag om successiv inbetalning av aktiekapitalet vid nybildning av privat aktiebolag.

I samband med att justitiedepartementet nu remitterar utredningens förslag har departementet också begärt in remissinstansernas syn på en ännu mer långtgående alternativ om att minsta tillåtna aktiekapital ska sänkas till 1 kr.

Källa: Regeringens pressmeddelande 30 oktober 2008

HD Fastslagit bevisbördan för fordrans existens

En borgenär krävde betalning för en fordran med stöd av ett skuldebrev. Gälldenären invände att han redan betalt den aktuella skulden vilket fordringsägaren i sin tur bestred, med hänvisning till att de betalningarna som gjort av gälldenären avsåg en annan fordran.

Högsta Domstolen, HD konstaterade att om en borgenär har flera fordringar mot samma gälldenär och denne erlägger en betalning avgörs frågan vilken fordran som därigenom blir betald av den s.k. avräkningsordningen. (Se nr 4 av Säkra Betalningar, Fråga Juristen.) Gälldenären menade dock att det inte fanns någon annan fordran vilket alltså innebar att denna fordrans existens var tvistig. Frågan

uppstod då vem som hade bevisbördan för detta.

HD anförde att det måste i överensstämmelse med allmänna regler på området vara borgenärens uppgift att styrka sin fordran, då borgenärer generellt sett har bättre förutsättningar att säkerställa bevisning för en fordran än vad en gälldenär har. Att istället ålägga gälldenären bevisbördan skulle innebära att en gälldenär skulle bli tvungen att destinera sin betalning eller begära ett kvitto där betalningens ändamål är specificerat.

Källa: Avgörande Högsta domstolen 2009-02-16, T 4474-07

Sekretesslagen görs mer lättförståelig

Justitiedepartementet har i en lagrådsremiss föreslagit en omarbeting av sekretesslagen för att göra reglerna mera lättförståeliga, enklare och oberoende av vilken teknik som används.

Reglerna har därför delats upp i avdelningar och underrubriker med en innehållsförteckning som ska göra lagen mer överskådlig. Någon förändring av innehållet i

reglerna görs således inte.

Offentlighets- och sekretesslagen föreslås träda i kraft den 30 juni 2009.

Källa: Lagrådsremiss, Justitiedepartementet, november 2008

Förslag på nya regler för att stoppa bilmålvakter

Kronofogden, Kfm och Vägverket, VV har gjort en gemensam insats och lämnat ett förslag till regeringen om hur man ska komma tillrätta med s.k. bilmålvakter. Med bilmålvakt menar man en person som oftast saknar tillgångar och som mot t.ex. ersättning registrerar sig som ägare till ett fordon. Fordonets egentliga ägare undandrar sig på så sätt skatter och avgifter för det aktuella fordonet och utförda utmätningssök mot målvakten är ofta resultatlösa då denne både saknar betalningsvilja och betalningsförmåga. För närvarande finns det 58 personer som är registrerade som ägare till fler än 100 fordon. Då VV har nästan en miljon pågående ärenden hos Kfm avseende parkeringsanmärkningar, fordonsskatter och trängselskatter är VV en av Kfm största uppdragsgivare.

Kfm och VV förslag innebär bl.a. att staten ges en legal panträtt i det aktuella fordonet och som motsvarar värdet av obetalda skatter/avgifter. Statens rätt görs offentlig genom att registreras i vägtrafikregistret. Stat/kommun ges också en rätt att flytta fordon som står felparkerade under förutsättning att fordonets ägare har mer än 10 000 kr i obetalda parkeringsanmärkningar och fordonet behöver inte lämnas tillbaka för rän skulderna är betalda. Förslaget ger också VV en möjlighet att förhindra registrering av en fordonsägare om densamma har obetalda skulder som är fordonsrelaterade.

Slutligen kan också noteras att fordonsskatt, trängselskatt och administration av parkeringsanmärkningar från den 1 januari 2009 sköts av den nya myndigheten Transportstyrelsen.

Källa: Pressmeddelande från Kronofogden och Vägverket, den 18 december 2008

Nu ska Rex skrotas

Kronofogdemyndighetens, Kfm, föråldrade indrivningssystem, Rex, som togs i drift i mitten på 70-talet, ska nu bytas ut. Skatteverket har därför initierat en offentlig upphandling av ett modernt affärssystem som ska levereras i första hand till Kfm, men även till Skatteverket, eftersom de båda myndigheterna har en gemensam organisation vad gäller verksamhetsstöd.

Sekretess gäller för den aktuella upphandlingen som enligt plan ska vara klar under mars. Även om det initialt endast är Kfm:s medelshantering som den vinnande leverantören ges garantier för så finns det stora möjligheter till ytterligare leveranser. Rex hanterar för närvarande ca fem miljoner inbetalningar per år och då rör det sig om 100 000 borgenärer som ska dela på pengar från ca 500 000 gäldenärer.

Avtalet kommer att löpa på fem år och med en möjlighet till förlängning i fyra år.

Källa: Computor Sweden, nätupplagan, den 5 mars 2009

Förändringar i konkurrenslagstiftningen

Den 1 november 2008 trädde en ny konkurrenslag i kraft. I den nya lagen har inga förändringar gjorts avseende det grundläggande förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete mellan företag och reglerna om dominansmissbruk. Syftet med den nya lagen är istället att få en ökad effektivitet av handläggningen av överträdelseärenden och att anpassa bestämmelserna ytterligare till EG-rätten.

De nya reglerna innebär bl.a. att konkurrensverket kommer att kunna besluta om en konkurrensskadeavgift som får samma verkan som en lagakraftvunnen dom, dock under förutsättning att det aktuella företaget godkänner beslutet. Man har även förlängt preskriptionstiden för att påföra konkurrensskadeavgiften. Vidare har prövningstillstånd

införts vid överklagande till marknadsdomstolen av domar och beslut som avkunnats av Stockholms tingsrätt och en precisering har skett av de regler som styr vilka omständigheter som man ska ta hänsyn till när storleken på konkurrensskadeavgiften ska fastställas.

Den största förändringen är dock att näringsförbud ska kunna meddelas för personer i företagsledande ställning som deltagit i eller känt till en kartell som företaget ingått i.

Källa: Prop. 2007/2008:135, Utskottsberäkning 2007/08:NU14

Nya långtgående krav på bankerna

För att genomföra det europeiska penningtvättsdirektivet har regeringen föreslagit en ny lag om penningtvätt och finansiering av terrorism. Lagens tillämpningsområde görs vidare vilket bl.a. innebär att fler aktörer på marknaden är skyldiga att följa lagen och att finansiering av terrorism även omfattas.

Skärpta krav kommer att ställas på aktörerna som efter en riskbaserad utgångspunkt ska öka sin förstärkelse för respektive kund genom lämpliga åtgärder och merparten av resurserna ska sättas in där risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är som störst. Om en aktör misstänker att en transaktion kan vara i strid mot reglerna ska en anmälan omedelbart göras till finansinspektionen.

Den nya lagen innebär också att finansinspektionen ska inrätta ett särskilt organ med uppgift att utöva tillsyn över aktuella aktörer. Även utökade möjligheter att ingripa mot lagöverträdelse och missbruk införs. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 15 mars 2009.

Källa: Prop. 2008/09:07

Anslagstavlan

Referensränta:

Räntedag	
080701	4,50%
090101	2,00%

Inkassokostnader:

Inkassokrav	160:-
Arvode bf	340:-
Arvode avhysning	375:-
Upprätt. amort.plan	150:-
Avisering	50:-

Avgifter:

Bf-ansökan	300:-
Verkställighet	600:-
Stämningsansökan	450:-
Konkursansökan	500:-

Basbeloppet:

2008:	42 800
-------	--------

Medlemmar

Svensk Inkasso	54
----------------	----

Svensk Inkassos årsmöte

Missa inte Årsmötet som i år hålls torsdagen den 7 maj 2009 på Grand Hotel i Stockholm.

Mötet börjar kl 09.30 och inleds med formella årsmötesförhandlingar. Därefter välkomnas inbjudna gäster från regering, riksdag, förvaltning, organisationer och näringsliv. Mötet avslutas med gemensam lunch.

Under den öppna delen av mötet kommer Svensk Inkasso att presentera inkassobranchen under tre huvudrubriker:

- Inkassobranchens samhällsekonomiska betydelse
- Presentation av arbetet i ett modernt inkassobolag
- Inkassobranchens åtgärder för socialt ansvarsfull inkassoverksamhet; utbildning, etiskt regelverk och etiknämnd

Inbjudan och presentationen av inkassobranchen ingår som ett led i föreningens opinionsbildande arbete. Ledande politiker, tjänstemän och företrädare för näringsliv och organisationer ska beredas möjlighet att få del av kunskap om branschen, dess arbete och samhällsekonomiska betydelse.

Föreningen hoppas att alla medlemmar deltar på årsmötet och är väl representerade genom VD eller andra medarbetare.

I nästa nummer av Säkra Betalningar:

Kommer vi fokusera på temat Inkassobranchen och dess image – vad är verklighet och vad är myt? Är det någon som tillämpar metoden med den rosa kaninen eller är det bara en skröna?

Vi rapporterar också från Norska Inkassoföreningens årsmöte där ett av ämnena är förslaget att inkassoavgifterna ska sänkas (igen)! Och självklart från Svensk Inkassos årsmöte.

Inkassonämnden, nya lagförslag och betänkanden från pågående utredningar och annat som intresserar oss inkassonördar.

Missa inte det! Beräknas landa i era brevvack i början av juni.

Får du inte ett eget ex av tidningen? Skicka ett mail vårt kansli så för vi upp dig på utskickslistan.

Styrelse

Claes Månsson,
Advokatfirman Åberg & Co AB
Ordförande, tillika VD
Telefon +46 8 6969579 (70) (office phone)
E-post: claes.mansson@adv-berg.se

Mats Bergström
Kreditinkasso AB
Arbetsgrupp Utbildning
Telefon: 08-701 48 77
E-post: mabe32@handelsbanken.se

Mats Holmfeldt,
Intrum Justitia Sverige AB
Arbetsgrupp Tidning, myndighetssamverkan
Telefon: 08-616 77 60
E-post: m.holmfeldt@se.intrum.com

Erika Rönquist Hoh
Aktiv Kapital
Arbetsgrupp Juridik
Telefon: 031-704 16 07
Epost: erika.ronnquist.hoh@aktivkapital.se

Gordon Odenbark,
Gothia Finacial Group AB
Arbetsgrupp Juridik
Telefon: 0340-66 44 00
E-post: gordon.odenbark@gothiagroup.com

Anders Rönngard,
Invoice Finance AB
Arbetsgrupp Tidning
Tel: Tel: +46 40 39 68 25
E-post: anders.ronngard@invoice.se

Charlotte Strandberg,
Inkasso AB Marginalen
Arbetsgrupp Etiska frågor
Telefon: 08-412 65 00
E-post: charlotte.strandberg@marginalen.se

Anders Svensson,
Alektum Inkasso AB
Arbetsgrupp juridik, sammankallande
Telefon: 031-348 01 31
E-post: anders.svensson@alectum.com

Susanne Bruce,
Lindorff Sverige AB
Arbetsgrupp Marknadsföring
Telefon: 08-587 281 00
E-post: susanne.bruce@lindorff.com

Mats Kärsrud,
Svea Inkasso AB
Arbetsgrupp
Telefon: 08-735 90 00
E-post: mats.karsrud@sveaekonomi.se

Övriga

Marie Bråberg
Rektor, Svensk Inkasso:s
Utbildningsprogram
Telefon: 0707-13 00 71
E-post: marie.braberg@gmail.com

Anders Cardell
Utbildningssektionen
Telefon: 031-348 01 41
E-post: anders.cardell@alektum.com

Peter Hellman
Skribent, Säkra Betalningar
Telefon: 031-348 01 14
E-post: peter.hellman@alektum.com

Kansliet:
Box 10022, 181 10 Lidingö
Tel: 08-731 43 90
E-post: kansliet@svenskinkasso.se

Vill du annonsera i Säkra Betalningar?

Kontakta vårt kansli eller vår annonsredaktör Elisabet Hammar.
Genom medverkan i vår tidning når du effektivt ut bland företag, myndigheter och andra aktörer
verksamma inom såväl inkasso- som kreditbranschen.
Tidningen distribueras till samtliga medlemsföretag i föreningen, till myndigheter, departement
och andra betydelsefulla organisationer och beslutsfattare inom branschen.

Format	Nummer antal	Beskrivning	Pris, ex moms, kr
Helsida	4	Boka samtidigt, 2 baksidor + 2 insida	22 500
Helsida	1	Baksida	12 500
Helsida	2	Baksida, redaktionen väljer tillfälle	20 000
Helsida	1	Insida	5 500
Helsida	1	Insida, redaktionen väljer tillfälle	5 000
Helsida	2	Insida, redaktionen väljer tillfälle	8 000
Halvsida	1	Insida	3 500
Halvsida	1	Insida, redaktionen väljer tillfälle	3 000
Halvsida	2	Insida, redaktionen väljer tillfälle	4 800
Kvarts, stående	1	Insida	2 750
Kvarts, liggande	1	Insida	2 750

Samtliga sidor i tidningen kommer vara i färg
Kansliet når du på telefon: 08-731 43 90, e-post: kansliet@svenskinkasso.se
Elisabet når du på telefon: 070/200 87 69, e-post: elisabet.hammar@sergel.com

**SMART
SOFTWARE
FOR HARD
CASH**

**MARKNADENS SMARTASTE
SYSTEMLÖSNINGAR**

APTIC RATIONALISERAR AFFÄRSPROCESSER

Med våra smarta affärssystem har du full koll på fordringshantering och kassaflöde, hela vägen från faktura till betalt.

- > Fakturaadministration, reskontraservice, factoring och inkasso
- > Modulbaserade lösningar som växer med företag och behov
- > Hög automatiseringsgrad ger effektivitet och maximal lönsamhet

www.aptic.se

 APTIC